הלל ולולב בלי מקדש הוא כמו כוס של ברכה משיחיסטית (תורגם אוטומטית)

Hebrew

תורגם אוטומטית

סיכום השיעור

סיכום זרימת הטיעון: סוד השם – שיעור פילוסופי

א. התזה הפותחת

"סוד השם הוא שאף אחד לא יודע מה הוא עושה." הצהרה פרובוקטיבית זו קובעת את הטון לכל החקירה — בדיקה של קיום מצוות, הבנה, והפער העמוק בין מעשה להבנה.

ב. טיפולוגיה מרכזית: שני סוגי יהודים (חסיד מול ליטוואק)

טיפולוגיה יסודית מבחינה בין שני סוגי יהודים דתיים, כל אחד מייצג כיוון שונה כלפי מצוות:

א. החסיד – דגש על הרגש הפנימי

חסידים (במיוחד קבוצות כמו חב"ד) יש להם **דרישה לחוויה פנימית**: הבנה, הרגשה, השראה, תנועה רגשית. דרישה זו חלה במיוחד על **מצוות ריטואליות** המסווגות כ*עבודת ה'* — אחד משלושת עמודי העולם. לא כל המצוות נושאות דרישה זו באותה מידה. אף אחד לא דואג ל"להרגיש משהו" בזמן קריאת התורה או הלכות בישול חלב. אבל למצוות שהחסידות מספרת עליהן כמעשי עבודה מרכזיים, **הרגש הוא חיוני**.

דוגמה עיקרית — תפילה (תפילה/עבודה): חסיד שר, קורא טקסטים חסידיים לפני כן, מנסה לבכות, לצחוק, להרגיש שמחה — מחפש תנועה פנימית. אמירת הלל דורשת שמחה כה עזה עד שאם היו אומרים אותה בראש השנה, זה היה הורס את האווירה החגיגית.

ב. הליטוואק – דגש על פעולה נכונה

הדאגה העיקרית של ליטוואק היא **לעשות דברים נכון**: החפץ הנכון, הזמן הנכון, האופן הנכון, להיות *יוצא* (לקיים את החיוב).

דוגמה עיקרית — תפילה: ליטוואק מתמקד באמירת כל מילה של קריאת שמע, להבטיח שהיא נאמרת בזמן הנכון. הוא מבולבל מהחסיד שמתפלל בזמן הלא נכון, כי עבור הליטוואק, נכונות הביצוע היא עיקרית.

ג. סיכום ההבחנה

החסיד דואג **למה שקורה בפנים** במהלך המצווה. הליטוואק דואג **האם הפעולה בוצעה נכון**. אלו טיפוסים מוכרים, מזוהים.

ג. שלוש קטגוריות של מצוות על פי עד כמה הן "עובדות"

מצוות מסוימות מתייחסות באופן שונה לשני סוגי היהודים, ומניבות **שלוש קטגוריות**:

1. **מצוות שעובדות** – גם חסיד וגם ליטוואק מרגישים מרוצים; המצווה הגיונית ומבוצעת בבירור.
2. **מצוות שלא עובדות כלל** – אף אחד מהסוגים לא יכול לבצע אותן; הן למעשה נזנחות או בלתי אפשריות.
3. **מצוות שבהן כולם מתקשים** – שני הסוגים לא בטוחים, מנסים להבין מה קורה.

ד. קטגוריה 1: מצוות שעובדות – הדוגמה של שבת

א. עבור הליטוואק

לשבת יש פעולות ברורות, מוגדרות: להימנע מל"ט מלאכות. יכולים להיות ספקות במקרי קצה, אבל אף ליטוואק לא יוצא משבת ותוהה "האם שמרתי שבת?" הוא לומד משנה ברורה, הולך לפי פסקיו, ויש לו ביטחון ששבת התקיימה. אין חרדה קיומית לגבי האם שבת "קרתה" — רק חרדה אפשרית לגבי פרטים שנשכחו.

ב. עבור החסיד

לשבת יש תוכן חווייתי עשיר: לבישת בקישע ושטריימל, מאכלים מסורתיים בסדר מסוים לפי מנהג אבות, שירת זמירות, *סדר* מסוים לסעודות. יש **הרגשה** של שבת — הבדל מוחשי מימי החול. אמנם אפשר לדאוג לגבי רמות רוחניות גבוהות יותר (*נשמות*, *לכתחילה*), אבל זה "פחות או יותר עובד."

> **[סטייה צדדית]**: הערה הומוריסטית על מנהגי שבת חסידיים מול ליטאיים — הבקישע, השטריימל, צ'ולנט, והתייחסות ל"סרטון פופולרי."

> **[סטייה צדדית]**: חילופי דברים קצרים על האם יש "דרגות" בתוך קטגוריית הליטוואק, והבהרה שהדיון עוסק בליטוואק רגיל/סטנדרטי, לא במישהו עם נטיות OCD.

ג. שני ממדים של "עובד"

1. **זה עובד מעשית** – אף אחד לא מטיל ספק שמשהו קרה בשבת.
2. **זה מתחבר טקסטואלית** – החוויה מתאימה למה שהחומש אומר: אל תעבוד, שבת קודש, זה *יום ה'*. החוויה החיה והמנדט המקראי מיושרים.

ה. קטגוריה 2: מצוות שלא עובדות – קרבנות ותחומים קשורים

א. הבעיה מוצגת

יש קטגוריות שלמות של מצוות שאנחנו פשוט **לא מבצעים**: קרבנות, סדר קדשים, טהרות. הטענה הפרובוקטיבית: **"אנחנו לא עושים את זה כי אנחנו לא מבינים את זה."** אם היינו מבינים, היינו עושים את זה מזמן.

ב. חוסר היכולת של הליטוואק

אפילו אחרי שהחפץ חיים דחק בלימוד קדשים, ותלמידי חכמים בריסקאים מאמינים שהם מבינים את זה אינטלקטואלית, **אף אחד לא יכול בפועל לבצע שום דבר מזה.** הם צברו ספקות אבל אין יכולת מעשית.

דוגמה — פרה אדומה: תיאורטית אפשרי — אפשר למצוא או לגדל פרה אדומה, אף אחד לא עוצר אותך פיזית. ובכל זאת הרב סולובייצ'יק מונה סיבות מרובות למה זה לא יכול להיעשות: דעות הלכתיות סותרות יוצרות אי-ודאות בלתי ניתנת לפתרון. הליטוואק ממש לא יודע את ההליך — באיזה צד לחתוך, איפה לבדוק וכו'.

ג. השורש: מסורת שבורה

ספקות הלכתיות מעשיות רבות נפתרות על ידי *מנהג* (מסורת מבוססת): "אנחנו לא יודעים את התשובה התיאורטית, אבל המסורת היא שאנחנו עושים את זה ככה." לקרבנות ומצוות קשורות, המסורת **נותקה כבר למעלה מאלף שנה.** אין מנהג לסמוך עליו. זו **העמדה הליטאית הרשמית**: אנחנו לא יכולים לבצע מצוות אלו כי חסר לנו הידע.

ד. השלכות

אפילו אם משיח יגיע מחר, הליטוואקים לא יבצעו קרבנות אלא אם מלאך יבוא להבהיר את ההלכה. הם אומרים זאת במפורש.

דוגמה מקבילה — תכלת (חוט כחול לציצית): למה ליטוואקים לא לובשים תכלת? "אנחנו לא יודעים" איזה צבע/יצור נכון. הם לא לגמרי טועים בזה — אבל זו דוגמה נוספת למצוות שננטשו בגלל אי-ודאות אפיסטמית.

ה. הסיבה החסידית לאי-ביצוע מצוות אלו

הסיבה החסידית אינה התירוץ הליטאי הטכני/הלכתי אלא חוסר מסגרת רגשית-רוחנית: אין להם ניגון לזה, הם לא יודעים לאיזה רבי לכוון, אין להם תחושה מורגשת של איך להתחבר לזה. רוב האנשים לא יבטאו את הסיבה החסידית הזו כי זה נשמע יותר מדי "רפורמי" — במקום זאת, הם נסוגים לשפה הליטאית הנגישה יותר חברתית ("אנחנו לא יודעים בדיוק איך לעשות את זה טכנית"). שפה רגשית חסידית לא מתורגמת טוב לשיחה: "אני לא מרגיש את זה" לא מעביר הרבה.

> **[סטייה צדדית — החסיד בקבר שמשון]**: יהודי חסידי התפלל בעוצמה בקבר של שמשון. כשנשאל על התחברות לשמשון, האיש אפילו לא ידע מי שמשון — הוא פשוט היה לו התפרצות רגשית ו"קביעות" שלו במקרה הייתה בקבר הזה. זה ממחיש את האופן החסידי: מעורבות רגשית עמוקה מנותקת מהתוכן או המשמעות הספציפית של מה שמתחברים אליו.

> **[סטייה צדדית — דוגמת התכלת הראדזינר]**: הרבי מראדזין הכריז שאין תכלת היום. המשמעות האמיתית אינה נבואה דוגמטית אלא: החסיד לא יודע את הכוונה לתכלת, אין לו נוסח לזה, אז למה שיעשה את זה? זו ההיגיון החסידי האמיתי אך הלא מוצהר.

ו. קרבנות — אף צד לא יודע מה לעשות

חסיד אולי יבכה על היעדר הקרבנות, אבל הבכי הזה לא באמת מתייחס לקרבנות עצמם — זו ביטוי רגשי כללי. אם באמת הייתם הולכים להקריב קרבנות, אף אחד לא היה יודע מה לעשות. ליטוואקים לפחות יודעים את השלבים הטכניים ("כתוב מה לעשות"), אבל אפילו הם לא באמת מבינים מה הם עושים. החסידים עושים את אותם שלבים טכניים אבל חסרה להם כל מעורבות מורגשת עמוקה יותר ספציפית למעשה.

> **[סטייה צדדית — כפרות כאנלוגיה הקרובה ביותר לקרבנות]**: כפרות (טקס התרנגולת לפני יום כיפור) הוא הדבר הקרוב ביותר שאנחנו עושים כיום לקרבנות. תמונות של הרבי עושה כפרות: "זה נראה מוזר. אף אחד לא יודע מה קורה — הרבי לא יודע, התרנגולת לא יודעת, האנשים לא יודעים." זו עדות שהבלבול לגבי קרבנות הוא אוניברסלי.

ו. קטגוריה 3: מצוות שאנחנו עושים אבל לא מבינים

אלו מצוות שאנחנו בפועל מבצעים, אבל שבהן ברור שלא הבנו *איך* לעשות אותן כראוי או *מה* להרגיש בזמן שעושים אותן.

א. תקיעת שופר

- **צד ליטוואק**: קל לעשות טכנית — "פשוט תעשה את זה." אין בעיה.

- **צד חסידי**: בעיה אמיתית — מה אמורה להיות החוויה הפנימית? מה קורה רוחנית?

- אפילו טכנית, הבעל תוקע משלב את הקולות השונים (תקיעה, שברים, תרועה) — "מה אתה עושה שם?" — מרמז על בלבול.

- רש"י עצמו אומר שאנחנו לא יודעים לגמרי את טבע תקיעות השופר.

ב. חזרת הש"ץ (חזרת העמידה)

כל חסיד יודע מה לעשות בפסוקי דזמרה ושמונה עשרה, אבל **אף יהודי חסידי לא יודע מה לעשות בחזרת הש"ץ**. הם מוחאים כפיים, אבל הם לא יודעים למה או מה זה אומר.

ג. ניענועים (ניעור הלולב) — הדוגמה העיקרית

בגמרא (סוכה), יש בערך 17 דעות שונות על איך לבצע את הניענועים — לאיזה כיוון, איזו תנועה, למעלה או למטה, להסתובב לכאן או לכאן. בניגוד לסוגיות אחרות שבהן אפשר לעקוב אחר ההיגיון, לזהות את המחלוקת, ולמצוא בסיס עקרוני לפתרון, דעות הניענועים נראות חסרות כל "גדר" (מסגרת רעיונית) קוהרנטי בסיסי. תסתכלו על כל ספר על ניענועים ותנסו להסביר אפילו את שלוש אוארבע השיטות העיקריות בצורה קוהרנטית — זה לא יכול להיעשות.

עדות תצפיתית: בבתי כנסת חסידיים, כשהם מנענעים את הלולב, הם מתחילים לשיר שירים אקראיים — הוכחה שהם לא יודעים מה הם עושים.

ז. עקרון "השירים האקראיים" — אמרה כללית

כלל כללי:

> **"מאז זמנו של הבעל שם טוב, בכל פעם שאתה לא יודע איך לעשות מצווה, הם שרים שירים אקראיים במקום — או שהם שרים שירים אקראיים תוך כדי עשייתה."**

ההיגיון: מכיוון שהאופן החסידי דורש מעורבות מורגשת, וכאשר אין מסגרת רגשית ידועה למצווה, ברירת המחדל היא לעשות את הדבר האחד שתמיד נושא משמעות רגשית — לשיר ניגון. לכולם יש שירים שהם מתחברים אליהם, אז שירה הופכת לגיבוי האוניברסלי לבלבול רוחני.

יישום: סליחות

לסליחות יש נוסח עתיק, מובנה — מקומות ספציפיים לבכות, להיות שקט, לשבת, לעמוד, ניגונים ספציפיים. אלו שעדיין זוכרים את הנוסח המסורתי יודעים מה לעשות. אבל יהודים מודרניים (במיוחד חסידים) שאיבדו את הנוסח הזה לא יודעים מה המילים אומרות להם רגשית. אז מה הם עושים? **שרים שירים אקראיים.** זה מתרחב לתפילה בכלל: כשאדם לא מבין איך להתפלל, הפתרון החסידי הוא לשיר שירים אקראיים.

ח. ויכוח: האם "שירים אקראיים" הם צורה תקפה של התחברות?

א. אתגר תלמיד

תלמיד טוען שמכיוון שלכולם יש שירים שהם אוהבים ושמשמעותיים להם, שירת השירים האלה במהלך מצוות מהווה צורה תקפה של התחברות. אפילו אם אדם לא מבין לגמרי את המצווה, השיר מספק משמעות אישית.

ב. הפרכה: הבחנה בין סייעתא דמצווה לחוש

שני דברים מתבלבלים:

- **סייעתא דמצווה** (המסגרת הליטאית): לדעת *איך* לבצע את המצווה נכון.

- **חוש** (המסגרת החסידית): לדעת איך *להתחבר* למצב רגשית/רוחנית.

החוש אמור לחבר אותך **למצווה עצמה**, לא לשיר אקראי שאתה במקרה שר תוך כדי עשייתה. ניגון "אקראי" (אקראי ביחס למצווה הספציפית) אינו מהווה התחברות אמיתית למצווה.

ג. דוגמת הקידוש כניגוד

מקרים שבהם הניגון *כן* עובד מול מקרים שבהם הוא *לא*:

- **קידוש**: נוסח (אופן מנגינה) מסורתי של משפחה לקידוש הגיוני — זו *אמירה*, ואתה אומר אותה עם ניגון שהועבר. הניגון מחובר אורגנית למעשה אמירת הקידוש. אפילו אם אנחנו לא מבינים לגמרי את הקידוש, האמירה היא משהו שאנחנו יודעים לעשות, והניגון מלווה אותה באופן טבעי.

- **ניענועים (ניעור לולב)**: אין קשר אורגני בין שום ניגון חסידי למעשה הפיזי של ניעור לולב. אף ניגון לא מתאים למעשה הניעור. המעשה הוא פיזי, לא מילולי, והניגון הוא לגמרי זר.

ד. ריקוד הרבי כהמחשה

רבי חסידי רוקד באותו אופן במצווה טאנץ כמו שהוא רוקד בלחיים או בכל חגיגה אחרת. הריקוד אינו *ספציפי למצווה* — זה האופן הכללי של דבקות של הרבי. הרבי לא באמת עושה "מצווה טאנץ" בשום מובן ספציפי; הוא

עושה את הביטוי הרוחני הגנרי שלו ומתייג אותו כמחובר למצווה. הניגון אולי "ניגון קוואלדיגע" (ניגון נפלא), אבל אין לו **שום שייכות** לענין הספציפי.

ה. משל המלך

אף מלך לא היה מרוצה אם מישהו היה בא לפניו להכריז על מלכותו אבל עושה זאת בסגנון לגמרי לא מתאים למלכות (למשל, שר מנגינה סתמית וקורא לזה "מלכות"). הצורה חייבת להתאים לתוכן. חסיד ששר את הניגון האישי שלו ומכריז "זו מלכות" כופה את המסגרת שלו על משהו שהוא לא באמת מבין. זה **"מזויף"** — החסיד לא מבין מה מלכות אומרת, מחליף את ההרגשה שלו, ואז מתייג אותה כדבר האמיתי.

ט. ניסוח מחדש פורמלי של שני סוגי היהודים

מנוסח מחדש בצורה מדויקת יותר:

1. **יהודים הלכתיים** (סוג ליטאי): מעוניינים *לדעת איך לעשות דברים*.

- חלק מהדברים הם יודעים איך לעשות.

- חלק מהדברים הם לא יודעים.

- חלק מהדברים הם חושבים שהם יודעים אבל עדיין אין להם שום אחיזה אמיתית האם הם עושים את זה נכון.

2. **יהודים חסידיים**: מעוניינים *להרגיש משהו*.

- חלק מהדברים הם מבינים רגשית.

- חלק מהדברים הם לא מבינים.

- חלק מהדברים הם לא מבינים אבל עושים בכל זאת, ולכן בסופו של דבר **מחוברים לדברים אקראיים** במקום למצווה עצמה.

נקודה מרכזית (נקודה בסיסית): לשתי הקבוצות יש פערים, אבל טבע הפער שונה — אחד הוא אפיסטמי (לא לדעת את ההלכה), השני הוא חווייתי (לא לדעת איך להתחבר, ולהחליף הרגשה גנרית).

י. הלולב כמקרה מבחן עיקרי: אף אחד לא יודע מה הוא עושה

א. שני המעשים עם הלולב

שני דברים נפרדים שאנחנו עושים עם הלולב:

1. **ניענועים בהלל** – ניעור הלולב תוך כדי אמירת הלל.

2. **הקפות בהושענות** – הקפה עם הלולב תוך כדי אמירת הושענות.

איזה קשר יש לשני המעשים האלה זה עם זה? מה החזקת לולב באופן טבעי גורמת לך לרצות לעשות — לנענע אותו ולומר "הודו לה'", או להקיף ולבכות "הושענא"? שניהם? אף אחד? באיזה סדר? אין תשובה אינטואיטיבית, מה שמוכיח ש**אף אחד לא יודע מה הוא עושה** עם הלולב.

ב. מבחן השרירותיות

ניסוי מחשבתי: אם מישהו היה אומר לך לנענע את הלולב בחזרה השלישית במקום הרביעית, היית נענה בלי התנגדות — כי אין לך תחושה עצמאית של מה הניעור *אמור* להשיג. לעולם לא היית אומר "זה לא הגיוני" כי אין לך מסגרת שכנגדה למדוד את זה. השווה זאת לקידוש: אם מישהו היה מסדר מחדש את הברכות של קידוש, לפחות הייתה לך דעה, כי יש לך איזושהי תפיסה של מה קידוש *הוא*.

ג. הבעיה העמוקה יותר: לא רק איך, אלא למה ומה

אנחנו לא רק לא יודעים *איך* לנענע את הלולב — אנחנו לא יודעים *למה* אנחנו עושים את זה, ואנחנו לא יודעים *על מה זה אמור להיות*. זו בורות משולשת: שיטה, מטרה ומשמעות.

יא. סטייה צדדית: משמע

ות ההלל עצמו

א. שאלת תלמיד

האם הבעיה מתרחבת להלל עצמו — למה אנחנו אומרים הלל עם הלולב?

ב. דיון בתוכן ההלל

הטקסט של הלל, במיוחד "מן המצר קראתי י-ה": הלל מספר **סיפור שכבר קרה** — זמן עבר. "הייתי במצוקה, קראתי לה', הוא ענה לי." אבל אנחנו אומרים את זה בהווה, בחג, כאשר **אנחנו לא בשום צרה**. אז מה אנחנו עושים? תלמיד מציע שזו "הכנה" להודו לה' — המצוקה היא ההכנה/הקשר לשבח. אבל זו לא הכנה, זה הסיפור עצמו. ההלל מספר מה קרה, ואז אנחנו מחיים את זה — אבל זה מעלה שאלות משלו על מה בדיוק אנחנו עושים כשאנחנו אומרים את זה.

אפילו הלל, שנראה יותר מובן מניענועים, הוא עמוק מאוד לא ברור מבחינת מה אנחנו בפועל עושים כשאנחנו אומרים אותו.

יב. הצעד הראשון: להכיר שאנחנו לא יודעים

כל הטיעון ממוסגר כקריאה ל**הערכה עצמית כנה**: "אנחנו צריכים להתחיל להכיר בכך שאנחנו לא יודעים מה אנחנו עושים." אנחנו לא יודעים איך לעשות את זה, למה אנחנו עושים את זה, או על מה זה אמור להיות. זה מחובר בהומור לתשובה: "זה הצעד הראשון של תשובה" — ואז התפיסה: זה הושענא רבה, לא עשרת ימי תשובה יותר. לאחר שסוף סוף הבנו במהלך עשרת ימי תשובה שלא ידענו מה אנחנו עושים, עכשיו אנחנו צריכים לעשות תשובה שוב.

יג. האם פתרון אחד פותר גם את הבעיה הליטאית וגם את החסידית?

א. פתרון אמיתי פותר את שניהם

הבעיה הליטאית (לא לדעת את ה"איך" הטכני) והבעיה החסידית (לא לדעת את ה"למה" החווייתי/רוחני) הן בסופו של דבר על אותו דבר. הבנה אמיתית של מה מצווה *היא* צריכה לפתור גם איך לעשות אותה וגם למה לעשות אותה.

ב. שבת כמודל

שבת היא דוגמה שבה אין מחלוקת אמיתית בין חסידים לליטוואקים. כולם מבינים מה שבת היא, למה היא, ומה המשמעות שלה — התורה מציינת את זה במפורש. הבדלים הם בהדגשה, לא בהבנה יסודית. אין ויכוח על "מה אנחנו עושים כשאנחנו שומרים שבת."

ג. הרחבה ללולב

אם באמת היינו מבינים מה אנחנו עושים עם הלולב, היינו צריכים באופן דומה להיות מסוגלים לפתור גם את השאלות המעשיות וגם את הרוחניות. הבנת מה מצווה *היא* צריכה לומר לנו איך לבצע אותה בפועל.

יד. השתלטות האריז"ל על הפרקטיקה הריטואלית — מקרה מבחן

א. התופעה: אימוץ סלקטיבי של האריז"ל

דפוס בולט: בתחומים מסוימים — במיוחד סדר ניעור הלולב (ניענועים) — כמעט כל החסידים והספרדים הולכים לפי הוראות הקבליות של האריז"ל, בעוד שהליטוואקים לא. אבל האימוץ הזה הוא סלקטיבי. האריז"ל גם נתן הוראות על איך להניח תפילין, ואף אחד לא הולך לפי אלו. חסידים בדרך כלל הולכים לפי מנהגי הרבי שלהם, לא לפי האריז"ל על פני הלוח.

ב. למה קבלה משתלטת בתחומים מסוימים

הוראות קבליות משתלטות דווקא בתחומים שבהם *אף אחד לא יודע מה הוא עושה או למה*. הניענועים הם דוגמה מובהקת. טעמים מסורתיים שניתנו לניעור הלולב בסדר מסוים נוטים להיות דברים כמו גימטריא, רמז, או כללים שנראים שרירותיים (למשל, "שלוש פעמים לשלושת האבות," "שבע לשנים עשר השבטים") שלא מתחברים למה הלולב בפועל *הוא* או מה הניעור אמור *להשיג*.

ג. היתרון של האריז"ל: הוא טוען שהוא יודע למה זה

סמכותו של האריז"ל בעניינים אלו נובעת מהעובדה שהוא מציע *תיאוריה* — הוא טוען להבין מה ניעור הלולב בפועל *עושה*, ומפיק את השיטה הנכונה מההבנה הזו. פוסקים אחרים מציעים אסוציאציות סמליות מנותקות, אבל האריז"ל אומר: "אני אסביר למה לולב *נועד*, ולכן למה אתה צריך לנענע אותו ככה." אנשים מקבלים את זה כי לפחות מישהו מנמק מהמטרה של המעשה במקום מאסוציאציות שרירותיות.

ד. אזהרה

אם באמת לומדים את ההיגיון של האריז"ל לעומק, "לא ברור שזה באמת הגיוני." אבל זה שולט בשיח דווקא כי לאף אחד אחר אין תיאור טוב יותר של למה הטקס *נועד*.

טו. הטיעון הרחב יותר: התפקיד הלגיטימי של הקבלה בהלכה

א. נגד הטענה ש"קבלה לא יכולה לעשות הלכה"

כל הלכה צריכה טעם. אם אתה לא יודע מה אתה עושה בטקס, אז האדם שיש לו תיאוריה של מה הטקס משיג יש לו תביעה לגיטימית — אפילו עדיפה — לקבוע איך זה צריך להיעשות. קבלה היא "רק תיאוריה של משמעות הדברים," לא "קסם אקראי."

ב. טיעון הטקס-כמעשה-פונקציונלי

מצוות מסוימות הן *טקסים שאמורים להשיג משהו* (למשל, להביא גשם). אם זה המצב, אז המומחה שמבין איך מנגנון הטקס עובד צריך להיות הסמכות על איך לבצע אותו — לא מישהו שרק למד סכמות של פוסקים בלי להבין את המטרה הבסיסית. זה דומה לעקוב אחרי מהנדס במקום מישהו שהשנן מדריך בלי להבין את המכונה.

ג. שני סוגי ספקנים מובחנים

1. **אלו שדוחים קבלה לחלוטין** ("קבלה היא שטויות") — עבורם, הטיעון לא חל, וזה עקבי.

2. **אלו שמקבלים קבלה כקדושה אבל מכחישים לה סמכות הלכתית** ("להלכה יש כללים משלה") — עמדה זו אינה קוהרנטית. אם קבלה מספקת את המשמעות והמטרה של טקסים, למה היית מוציא אותה מקביעת איך הטקסים האלה צריכים להתבצע?

ד. אתגר תלמיד: איך אתה יודע שהמקובל באמת יודע?

אם המקובל טוען לדעת איך "להביא את הגשם" דרך טקס, איך אתה מאמת את זה? שני מסלולים:

1. **אימות אמפירי**: אם אתה יכול לראות שבאמת יורד גשם, אתה לא צריך טעם — אתה רק צריך את השליטה המוכחת.

2. **אמינות תיאורטית**: בדרך כלל יותר, המקובל מציע *תיאוריה* של איך טקסים עובדים. התיאוריה הזו לא נגישה לאנשים רגילים, אבל המומחה מבין את המנגנון. אם אתה סומך על המומחיות שלו, הגיוני לעקוב אחריו — בדיוק כמו שהיית עוקב אחרי כל מומחה בתחום שאתה לא מבין.

ה. החלופה גרועה יותר

אם אתה דוחה את כל התיאוריות של משמעות ומטרה מאחורי מצוות (עמדת ה"אפיקורס" ש"הכל אקראי, אין טעם לשום דבר"), אז אתה לא יכול אפילו לפסוק הלכה כלל אלא אם זה מפורש בטקסט — "כי אתה ממש לא יודע כלום." איזושהי תיאוריה של מה טקסים משיגים היא הכרחית לכל פרקטיקה הלכתית קוהרנטית.

טז. טיעון "שאל מומחה אלוקות"

א. האנלוגיה המרכזית: מומחיות תואמת תחום

מכיוון שמצוות כוללות עשיית משהו הקשור לה', צריך להתייעץ עם מישהו שיש לו מומחיות בתחום הזה — מישהו ש"יש לו שפה עם ה'." זה דומה ישירות לשאול מומחה בבא מציעא על הלכה כספית.

ב. הדילמה הליטאית מנוסחת מחדש

אם מכחישים שתפילה כוללת כל אינטראקציה אלוהית אמיתית — מתעקשים שזו "רק מצווה" — אז חוזרים לבעיה היסודית: אתה ממש לא יודע איך לבצע את המצווה הזו. "הבעיה הליטאית האמיתית" היא להתייחס לתפילה כחוקית גרידא כאשר למעשה תפילה היא פונקציונלית "דרך לגרום לה' לעשות מה שאתה רוצה." מכיוון שזה מה שזה, אתה צריך מישהו שמבין תיאולוגיה להגיד לך איך להתפלל, לא רק מישהו שיודע את הכללים החוקיים.

יז. למה המקובלים היו (ועדיין) מצליחים

א. המקובלים דאגו ל"למה"

סיבה מרכזית אחת שהמקובלים היו כל כך מצליחים — ונשארים כאלה — היא שהם בפועל דאגו להבין מה מצוות משיגות. הם לא היו מרוצים לומר "זו מצווה לקחת לולב ואף אחד לא יודע למה." הם סירבו לקבל מערכת מבוססת-כללים גרידא שבה המכניקה הבסיסית אטומה.

ב. מצוות ריטואליות אינן רק חוקיות

זה "אבסורדי" לחשוב שמצוות ריטואליות הן רק חיובים חוקיים הדורשים מומחה משפטי. אין "הלכות תפילה" במובן של תפילה כהליך משפטי — תפילה היא מנגנון להשגת משהו עם ה'. באופן דומה, אם הנביאים אומרים שניעור לולב קשור להבאת גשם, אז אתה צריך להתייעץ עם מישהו שמבין איך נפנוף ענף מייצר גשם דרך מכניקה אלוהית.

ג. אנלוגיית הדיין

דיין הוא מישהו כמו שמואל שעוסק רבות בעניינים כספיים, מבין איך הם עובדים, יודע "מה גורם להם לתקתק," ויודע את ההיגיון מאחורי החוקים. אותו עקרון צריך לחול על טקס: אתה צריך מישהו שמבין את המכניקה, לא רק את הכללים.

יח. ביקורת על תיאורית ה"רגש" החסידית

א. התיאוריה החסידית מוצגת

תיאוריה חסידית גורסת שכל המצוות הן על הרגשות פנימיות — להיות "מחובר," לחוות רגש, להיות באהבת ה'.

ב. למה תיאורית הרגש היא "בבירור שגויה"

1. **כישלון אמפירי**: ניעור לולב לא מייצר רגשות באף אחד, או אם כן, יש דרכים הרבה יותר טובות ליצור רגשות. אז רגש לא יכול להיות *הנקודה*.

2. **בעיית היתירות**: אם כל מצווה היא על אותו קשר רגשי, אז למה יש מצוות שונות? הגישה החסידית למעשה מצמצמת הכל לדבר אחד — "רגשות אקראיים" או "להיות מחובר" — אבל התורה קובעת פעולות שונות באופן קיצוני (מצה בפסח, לולב בסוכות, מנורה בחנוכה). אם זו כולה אותה הרגשה, יש יתירות במצוות כל כך הרבה.

3. **ביקורת "שניים וחצי רגשות"**: הרפרטואר הרגשי מוגבל ביותר — אנשים ששרים שירים במהלך מצוות בעצם עושים את אותו דבר כל פעם עם "בעצם אותם שלושה שירים." זה לא יכול להסביר את המגוון של מצוות.

4. **קריסה למצווה אחת**: אם שירת ניגון מייצרת אהבת ה', זה נפלא — זו מצוות אהבת ה'. אבל אז מה המצווה ה*נפרדת* של לולב? זה לא יכול להיות אותו דבר; זה יהיה רישום של אותה מצווה פעמיים. זה דומה לישיבות שבהן "הכל תורה" — בעל ערך, אבל זה מקריס את כל ההבחנות.

ג. הספרים החסידיים מול הרמב"ם

> **[סטייה צדדית — קטגוריות הרמב"ם]**: תלמיד מעלה את הסיווג של הרמב"ם של כל המצוות לשלוש קטגוריות. זו תיאוריה "מעט יותר טובה" כי הרמב"ם בפועל שואל את השאלה למה מצוות שונות קיימות, מנסה להסביר למה כל מצווה ספציפית נחוצה (אפילו ב"כלליות גדולות" שהרמב"ם עצמו

מודה בהן), ויש לו *יותר* קטגוריות מהספרים החסידיים — אפילו במינימום שתיים, בעוד שהגישה החסידית יש לה רק אחת ("להיות ברגשות אקראיים / להיות מחובר").

יט. התורה עצמה מבחינה בין מצוות

א. מצוות שונות, טעמים שונים

התורה עצמה נותנת טעמים שונים למצוות שונות:

- מצה בפסח: לזכור את המצה שנאכלה במצרים

- סוכה בסוכות: לזכור שה' עשה דברים ספציפיים (קשורים להגנה/שפע אלוהי)

- אפילו אם שניהם באופן רחב על יציאת מצרים, הם מייצגים היבטים שונים — סוכה מתייחסת ל"שפע" (שפע/הגנה אלוהית) בעוד מצה מתייחסת ל"בחפזון" (החיפזון של היציאה)

- אותו *כלל* (קטגוריה כללית) אבל *פרט* שונה (פרט ספציפי)

ב. ויתור לגרסה טובה יותר של תיאורית הרגש

אם חסיד יכול להסביר מה ה*הרגשה הספציפית, השונה* של סוכה היא מול לולב מול מצה, "אז אתה עושה משהו." זו עדיין תהיה התיאוריה הלא נכונה, אבל לפחות זה מתעסק עם השאלה האמיתית במקום לקרוס הכל לרגש אחד לא מובחן.

כ. חילופי תלמיד: מה "התחברות" באמת אומרת?

א. דחיפה פילוסופית של תלמיד

תלמיד מנסה לנסח מה "התחברות ללולב" אומרת: שההתחברות היא *מתווכת על ידי* הפעולה — או שהרגשה מתבטאת דרך הפעולה, או שהפעולה מובילה להרגשה. התלמיד מציע שזה "בהגדרה מה זה אומר להתחבר באמת."

ב. תגובה חלקית

שני הכיוונים (הרגשה → פעולה, או פעולה → הרגשה) נשקלים, אבל התנגדות היתירות חוזרת: אפילו אם נותנים את המסגרת הזו, אם זו תמיד אותה הרגשה, אז יש כל כך הרבה מצוות שונות נשאר לא מוסבר. התלמיד מודה בנקודה הזו, ובעיית המגוון עומדת אפילו בתוך מסגרת ההתחברות.

כא. בעיית "אברהם אבינו עשה עירוב תבשילין"

א. ביקורת על הטענה החסידית

הטענה החסידית הנפוצה שאהבת ה' של אברהם אבינו הובילה אותו לבצע את כל המצוות (כולל עירוב תבשילין) או:

1. **קורסת לשום דבר חדש**: אם אתה אומר שאברהם הבין את ה*טעמים* מאחורי עירוב תבשילין (למשל, לא להכין לשבת ביום טוב, השיטות השונות בגמרא), אז אתה רק אומר שהיה לו שכל טוב. אין לזה שום קשר ספציפי לאהבת ה' — זה "שכל ישר פשוט." ליטוואק שלומד את הגמרא מגיע לאותה מסקנה.

2. **מדלג על שלבים באופן לא לגיטימי**: העמדה החסידית רוצה לומר שרגשות נכונים *לבדם* איכשהו קראו לאברהם לבצע פעולות ספציפיות בלי לצרוך לדעת את ההיגיון ההלכתי המפורט. הפער בין כיוון רגשי כללי לפרקטיקה ספציפית, מפורטת לעולם לא מגושר בצורה מספקת.

ב. הבהרה: שכל מול רגשות

אין רגשות ספציפיים במשחק בהבנת למה עירוב תבשילין קיים — זה היגיון אינטלקטואלי. "שכל הוא רגשות" באיזשהו מובן רחב (כל המכלול של המצב האנושי), אבל אין *רגש* ספציפי שמניע את הגזירה של הלכות מסוימות.

> **[סטייה צדדית — האדמו"ר הזקן]**: תלמיד מזכיר שראה משהו דומה בכתבי האדמו"ר הזקן. האדמו"ר הזקן היה "מאוד לתוך רגשות" אבל בסופו של דבר "הבין שזה לא עובד כל כך טוב" וניסה להתרחק מרגשנות טהורה. אם האדמו"ר הזקן אומר מה שהתלמיד מתאר, זה או ברור (לא חידוש אמיתי) או שזו אותה עמדה חסידית שמדלגת על שלבים.

כב. הטענה הטרגית המרכזית: אנחנו לא יודעים מה אנחנו עושים

א. התזה מוצגת בבוטות

אנחנו לא יודעים למה אנחנו עושים את המצוות. אנחנו לא יודעים למה הן. אנחנו אפילו לא יודעים איזה *סוג* של דבר הן יכולות להיות. מצב הבורות הזה עוקב לרגע היסטורי ספציפי.

ב. ההוכחה מספר נחמיה

כאשר הגולים החוזרים קראו את התורה, הם *מצאו* בה שהם צריכים לשבת בסוכות, והם הלכו ועשו סוכה. באופן דומה, הם *מצאו* את האיסור להתחתן עם עמוני או מואבי ורק אז התחילו לאכוף את זה.

המסקנה המרכזית: העובדה שהם היו צריכים "למצוא" את הדברים האלה בטקסט אומרת שהם לא הבינו אותם באופן עצמאי. הם עקבו אחרי הוראות כתובות בלי הבנה של המשמעות הבסיסית. הם גירשו את העמונים והמואבים לא כי הם הבינו *למה* זה היה לא נכון, אלא פשוט כי התורה אמרה כך.

ג. טיעון עזרא/אורים ותומים

המשנה הראשונה (כנראה בשקלים או הקשר קשור) קובעת במפורש שדברים מסוימים לא יכלו להיפתר כי חסרו להם האורים ותומים. הביטוי "עד שיעמוד כהן לאורים ותומים" מציין שאלות בלתי ניתנות לפתרון.

הנקודה העמוקה יותר: הנושא אינו רק חוסר "אורקל קסם." *תיאור התפקיד* של כהן הוא לדעת איך לתקשר עם ה' ולקבל תשובות — "תורתך ומשפטך..." — הכהן הוא מישהו שמתווך ידע אלוהי. בלי היכולת הזו, נשארנו עם הטקסט לבדו, בלי הבנה.

ד. למה הזקנים בכו בבית שני

אלו שזכרו את בית המקדש הראשון בכו כשראו את השני: זה לא היה רק על הפאר הנחות של הבניין. הם בכו כי האנשים שבנו אותו **לא ידעו מה הם עושים**. הם מצאו את התכנית ועקבו אחריה מכנית, אבל חסרה להם ההבנה החיה של מה בית המקדש אמור *להיות*.

כג. חוסר האפשרות לשחזר פרקטיקה מכללים כתובים בלבד

א. אנלוגיית התפריט

ציורים אמנותיים מודרניים של בית המקדש הם כמו "מישהו שמוצא תפריט ישן ועושה את כל הארוחה על בסיסו." אתה צריך לדעת את ההקשר — איזה בגדים אתה לובש, באיזה מצב רוח אתה, איך אתה עושה את זה. עקיבה אחרי שלושה כללים כתובים לא משחזרת את המציאות.

ב. העיקרון הכללי

אתה לא יכול לשחזר משהו מכללים כתובים בלבד. זה בלתי אפשרי לנסח במלואו בכתב כל מה שנחוץ כדי להבין ולבצע פרקטיקה מורכבת. התיעוד הכתוב הוא הכרחי אבל לא מספיק באופן קיצוני.

ג. המחשת כריך חמאת בוטנים בהרווארד

> **[סטייה צדדית — פדגוגיה של מדעי המחשב]**: תרגיל מפורסם מקורס מדעי מחשב בהרווארד ממחיש את הקושי לתת הוראות מלאות למחשב (ל"גולם" — הוא עושה בדיוק מה שאתה אומר לו, בלי הבנה הקשרית).

התרגיל: תלמידים כותבים הוראות להכנת כריך חמאת בוטנים וג'לי. אז מישהו עוקב אחרי ההוראות *מילולית*:

- "קח לחם ושים עליו חמאת בוטנים" → מניח את הצנצנת האטומה על הלחם

- "פתח את הצנצנת" → שופך את כל התוכן החוצה

- כל תיקון מגלה הנחה נוספת שלא נאמרה

השיעור: מה שנראה כתהליך בן 3 שלבים מתברר שדורש לפחות 17 שלבים מפורשים, ואפילו אז אתה ממשיך לגלות ידע משתמע שמעולם לא נוסח. תקשורת אנושית רגילה מסתמכת על כמויות עצומות של הבנה הקשרית שלא נאמרה.

היישום לתורה: הלכה כתובה היא כמו ההוראות האלה — היא מניחה הקשר חי של הבנה שברגע שאבד (כמו אחרי חורבן בית ראשון ואובדן נבואה/אורים ותומים), לא ניתן לשחזר מהטקסט לבדו. זה "המצב העצוב מאוד" שהטיעון בנה לקראתו: יש לנו את ההוראות אבל איבדנו את ההקשר שהופך אותן למשמעותיות.

כד. התורה מניחה ידע קודם

הטקסט הכתוב של התורה מעולם לא נועד להיות עצמאי. הוא מניח שהקורא כבר יודע מה דברים הם — מה קרבן הוא, מה פסח הוא, מה סוכות הוא, מה הכפורת היא. הוא נותן רק את המידע שאתה *לא* היית יודע כבר, את האלמנט החדש. כך עובדת תקשורת אנושית (ואלוהית): אתה לא יכול לומר הכל, אז אתה אומר רק מה המאזין לא יודע כבר.

בסיני, המקבלים הבינו בדיוק מה התכוון. אבל עכשיו, אין לנו יותר את ההקשר החי הזה. כל מה שנשאר לנו הוא ההוראות הכתובות — ואנחנו בסופו של דבר כמו האדם עם ג'לי על הראש (עוקב אחרי הוראות בלי הבנה). אנשים מתייחסים למצב הזה כמשהו מקסים או אפילו חיובי ("אנחנו לא יודעים כלום" שנאמר ביום כיפור בסליחות), אבל זה בפועל טרגי עמוקות.

כה. מאז בית שני, "שום דבר לא עובד"

א. האובדן התחיל מוקדם

מאז תחילת תקופת בית שני (זמני עזרא ונחמיה), הידע החי של איך לעשות מצוות כבר אבד. עזרא הסופר היה חכם מאוד וניסה לשחזר — הוא עשה פשטים, הבהיר והסביר — אבל זה כבר היה שחזור, לא העברה חיה.

ב. שלוש מאות הלכות שנשכחו

האמירה התלמודית שכאשר משה מת, 300 הלכות נשכחו במהלך תקופת האבל, ועתניאל בן קנז החזיר אותן דרך פלפול (היגיון דיאלקטי). זה הפרדיגמה: ידע אבד, והדרך היחידה לשחזר אותו היא דרך מאמץ אינטלקטואלי יצירתי, לא על ידי הגבלה עצמית למה שנאמר במפורש.

ג. ההכרח של פלפול ושחזור יצירתי

אם אתה מגביל את עצמך רק למה שהטקסט אומר במפורש, אתה לעולם לא יכול לשחזר מה שאבד. כל הנקודה של פלפול היא שאתה חייב להשתמש ביצירתיות, דמיון והיגיון כדי לנסות להגיע לאמת ("מחייב על האמת"). *יש* תהליך של יצירה מחדש, חידוש, חזרה — להבין מה היה לאנשים בראש במקור.

כו. המשנה, הגמרא ושכבות של שחזור

א. המשנה כהוראות

המשנה היא צורה של הוראות כתובות — ספר מתכונים. לפני המשנה, ידע הועבר בצורה יותר אורגנית.

ב. תפקיד הגמרא — שנוי במחלוקת

מה הגמרא מוסיפה מעבר למשנה? דעה אחת: הגמרא מספקת היגיון והקשר רחב כדי שתוכל להבין את ההוראות. אבל לא ברור שהגמרא מנסה לעשות את זה, ולא ברור שאנחנו אפילו מבינים את הגמרא. עדות: לכל גמרא נתונה, יש שלושה הסברים שונים בין הראשונים על מה היא אפילו אומרת. לפעמים כנראה כולם טועים.

ג. הראשונים כשחזור נוסף

הראשונים הם גם אנשים שמנסים "להיאבק בחושך." אם אתה קורא אותם רק כספר מתכונים נוסף — עוד סט של הוראות לעקוב אחריהן מכנית — אתה בבירור לא מבין כלום. הם כולם ניסו את אותו פרויקט של שחזור.

כז. האנלוגיה הלובביץ'רית: יהדות פוסט-חורבן כחזרה זיכרונית

א. האנלוגיה מוצגת

כל מה שאנחנו עושים ביהדות מאז החורבן הוא כמו מה שהלובביץ'רים עושים אחרי מות הרבי. הם הולכים למקום שבו הרבי נהג לעמוד, הם מתארים מה הוא נהג לעשות, הם מצביעים לאן הוא עמד עם המחזור והקיטל שלו — אבל הרבי לא באמת שם עושה את זה. זו חזרה זיכרונית, לא הדבר האמיתי.

ב. יישום לעבודה ביום כיפור

ביום כיפור, אנחנו יושבים בבית הכנסת ומזכירים את סדר העבודה — "הוא היה מביא את הקרבן, הוא היה הולך למזבח" — אבל אין לנו שום דבר מזה בפועל. אנחנו מעמידים פנים שמשהו קורה. רק הכהן הגדול נהג לעשות את העבודה בפועל; עכשיו כל בית כנסת צריך לעשות את זה, אבל כל בתי הכנסת ביחד לא מסתכמים בכהן גדול אחד.

> **[סטייה צדדית — מי משתחווה?]**: דיון צדדי קצר על המכניקה של חזרת יום כיפור: הקהל מעמיד פנים להיות ה"עם" (האנשים שהשתחוו), לא הכהן הגדול. החזן מייצג את הכהן הגדול וצריך לעמוד, בעוד הקהל משתחווה. יש תלונה שחזנים לא אומרים את זה בקול רם או ברור מספיק, מה שמביס את המטרה — כשחזן אומר את זה טוב, אנשים בפועל מקשיבים.

ג. יישום ללולב וזכר למקדש

עמדת רבינו תם על נטילת לולב כ"זכר למקדש" ממש אומרת: אנחנו לא באמת עושים את מצוות הלולב (לפחות בימים 2-7). אנחנו עושים דבר *חדש* שנקרא "זכירה." היום הראשון אולי מצווה אמיתית, אבל השאר הוא "העמדת פנים" — זכר אומר העמדת פנים.

ד. הלל, הקפות — הכל העמדת פנים

הלל "לא הגיוני" בלי הקשר בית המקדש. אנחנו אומרים אותו כי אנחנו זוכרים שאבותינו נהגו לעשות את זה. הם נהגו להקיף — אז אנחנו מקיפים את הבימה. זו כולה חזרה זיכרונית.

ה. הבימה המלאת תקווה

למרות המסגור הפסימי עמוקות, זה *כן* אפשרי לשחזר את ההבנה המקורית — להבין מה הכהן הגדול בפועל חשב כשהוא ביצע את העבודה. הרבה מהעבודה הזו כבר נעשתה על ידי חכמים גדולים, אבל "אנשים טיפשים" קוראים את עבודתם רק כספר מתכונים נוסף, מפספסים את הנקודה לחלוטין.

כח. זכר למקדש מול זכר ליציאת מצרים — הבחנה חדה

א. ההבחנה המרכזית

1. **זכר ליציאת מצרים:** זה *מעצם עיצובו* נועד להיות הנצחה מהתחלתו. יציאת מצרים תמיד נועדה לקרות פעם אחת ואז להיזכר לנצח. הסדר, הספור מחדש — אלו לא חזרות "מזויפות" של משהו שאבד. הן הצורה *המקורית המיועדת*. האנלוגיה: זוג נשוי זוכר את יום נישואיהם — אין שום דבר עצוב או מלאכותי בזה; זה זיכרון אמיתי, חי של משהו אמיתי שקרה ל"עם שלנו."

2. **זכר למקדש:** פרקטיקות כמו ניעור הלולב, הקפת הבימה, אמירת הושענות — אלו באמת "מזויפות" או מופחתות, כי הן מנסות לשכפל חוויות ש*דרשו* את בית המקדש כדי להיות אמיתיות. אתה לא יכול לעשות את חיי המקדש בלי המקדש, בדיוק כמו "אתה לא יכול לקבל את ברכת הרבי כשהרבי מת."

ב. דחיפה חזרה של תלמיד

תלמיד מאתגר את ההבחנה, טוען שהסדר הוא גם במובן מסוים "מזויף" כי אנחנו חזרה בגלות. ויתור חלקי: "זה נכון שזה במובן מסוים מזויף, כי אנחנו חזרה בגלות... אין לנו פסח. יש לנו רק חצי פסח." אבל ההבדל היסודי מחזיק מעמד: אפילו כשקרבן פסח הוקרב בבית המקדש, המבנה ההנצחתי של זכירת יציאת מצרים כבר היה הנקודה. זכירת יציאת מצרים מעולם לא הייתה תלויה בקיום בית המקדש.

כט. הספקטרום הלובביצ'י: דרגות של חזרה

א. הספקטרום

- **פרקטיקות סבירות:** לספר סיפורים על מה הרבי נהג לעשות בכל יום טוב, להביא "אלטע אידן" (יהודים זקנים שזוכרים) לספר איך דברים נעשו — טבעי ומתאים, דומה לשמירת זיכרון חי.

- **פרקטיקות גבוליות:** חלק מהדברים מרגישים נכון לחזור עליהם; אחרים מרגישים מוגזמים. אולי הגיוני לדבר על מה הרבי עשה, אבל לבצע את טקס ה"כוס של ברכה" בלי הרבי חוצה קו — "זה יותר מדי."

- **המשיחיסטים:** אלו שמכינים כיסא ריק ומעמידים פנים שהרבי נותן ברכה — זה המקבילה לעשיית טקסי בית המקדש בלי בית המקדש. "זה נראה מפגר," אבל אז: "יש לך תוכנית טובה יותר?"

ב. הכל על ספקטרום — והכל עצוב

ההבדל בין לובביצ'רים "רגילים" למשיחיסטים אינו קטגורי אלא עניין של דרגה. "זה הכל ספקטרום." כולם מבצעים חזרות מופחתות. הפרקטיקות שאנחנו רואים כרגילות (לולב, הושענות) והפרקטיקות שאנחנו רואים כקיצוניות (כיסא ריק לרבי) הן מבחינה מבנית אותו דבר — ניסיונות לשמר משהו שהמציאות החיה שלו נעלמה.

ל. המסקנה הרדיקלית: אנחנו לא יודעים את הפשט

א. הבעל שם טוב ו"לומר את זה בצורה מסוימת"

כל הפרויקט של הבעל שם טוב היה על "לומר את זה בצורה מסוימת" — לבצע טקסים שהם, במובן מסוים, חזרות, זיופים, העמדות פנים — אבל כאלה ש*עובדים בתוך המסגרת הזו*. המהפכה החסידית לא הייתה על שחזור המשמעות המקורית אלא על מציאת דרך להפוך את הפרקטיקה המופחתת לחיה רוחנית.

ב. התקווה המוטמעת בפרקטיקה

ניסוח נוגע ללב של מה הפרקטיקה הנוכחית מסתכמת בו: "באותה דרך שאנחנו לוקחים לולב — אנחנו מקווים אולי כשנקח את הלולב נגלה מה לולב היה. אולי איכשהו נשמור על הלהבה חיה עד... מי יודע... עד משהו." הפרקטיקה הופכת למקום שומר מקום, דרך לשמר את ה*אפשרות* של משמעות אפילו כשהמשמעות עצמה אבדה.

ג. האדם האחרון שידע את הפשט

האמירה הרדיקלית ביותר: "האדם האחרון שאני יודע שהיה פשט מת לפני שעזרא נולד. ומאז, אנחנו כולנו..." — נגמר באמצע. ההבנה האמיתית, החיה של מה הפרקטיקות של התורה אומרות אבדה מאז לפני תקופת בית שני. הכל מאז היה קירוב.

תלמיד שואל: "אבל מה היה הפשט אז?" התגובה: "אני לא יודע! אם הייתי יודע מה הפשט היה, הייתי שם."

ד. שחזורים היסטוריים הם גם "חזרות גרועות"

תלמיד מציין שתיאורים היסטוריים של מה דברים אמרו הוצעו. הויתור: גם אלו "חזרות גרועות" — שחזורים דמיוניים, לא ידע אמיתי. "אני מדמיין מה זה היה צריך להיות."

לא. מטפורת הזרע

כל המיזם הוא כמו למצוא "זרע ענק" שלא שם, ולומר "אני עושה מקום לזרע." הפרקטיקות, הלימוד, החזרות — הן לא הדבר עצמו. הן האדמה המפונה, המרחב השמור, האפשרות המתוחזקת שמשהו אמיתי יכול לקלוט שורשים שוב. הזרע מתואר כ"כמו חץ — אתה לא יכול לראות אותו."

לב. כוונת לולב — זכר בית המקדש אפילו בימים הראשונים

אפילו הימים הראשונים של סוכות הם, בתפיסה זו, **בזכר בית המקדש** — זכירה של בית המקדש — לא רק חיוב תורה עצמאי. תצפית הלכתית תומכת: אנחנו לא לוקחים לולב בשבת אפילו ביום הראשון (כשזה צריך להיות דאורייתא), מה שמגלה שהגזירה הרבנית (גזירה נגד נשיאה בשבת) למעשה עיצבה מחדש אפילו מה שנראה כחיוב ברמת התורה. השנה, היום הראשון של סוכות חל בשבת, אז הקיום המעשי עבר לחלוטין ליום השני. כל פרקטיקת הלולב כפי שאנחנו חווים אותה מתווכת דרך חקיקה רבנית ולכן פונקציונלית היא זכירה של בית המקדש במקום המשך ישיר של המצווה המקורית.

לג. משל הבעל שם טוב: אובדן פרקטיקה פרוגרסיבי

א. הסיפור של ידע מתמעט

המשל המפורסם המיוחס לבעל שם טוב (או מסופר על דורות עוקבים אחריו):

1. **דור ראשון:** הם הולכים למקום ספציפי ביער (וואלד), מדליקים אש, ואומרים תפילה ספציפית.
2. **דור הבא:** הם הולכים ליער ומדליקים את האש, אבל לא יודעים יותר את התפילה.
3. **דור הבא:** הם לא יודעים יותר איך לעשות את האש או את התפילה.
4. **דור הבא:** הם אומרים את התפילה ומספרים את המעשה.
5. **שלב סופי:** הם יכולים רק **לספר את המעשה** — "לפחות לספר את המעשה."

ב. יישום

אנחנו בשלב של "לספר את המעשה." אנחנו מבצעים את הטקסים, אבל איבדנו את הידע של איך הם בפועל נעשו, מה החוויה המלאה הייתה, ומה הממדים הפנימיים אמרו. אנחנו עושים "מה שאנחנו יכולים."

לד. הלל כמקרה מבחן בפרקטיקה אבודה

א. אנחנו קוראים הלל כמו שורות בתסריט

אנחנו אומרים הלל על ידי קריאתו שורה אחר שורה מהסידור — מכנית, ברצף — "ממש כמו קריאת שורות." אנחנו אומרים אותו בדרך שאנחנו אומרים כל טקסט ליטורגי, בלי להבין את המבנה הפרפורמטיבי שהחיה אותו במקור.

ב. הלל היה במקור ביצוע קריאה-ותגובה

מתוך מאמרי חז"ל, הלל היה במקור **ביצוע מובנה, אינטראקטיבי, של קריאה-ותגובה**:

- **"הללויה"** לא הייתה מילה דבקותית פרטית — זה היה מישהו פונה לקהל, קורא לעולם (הציבור המכונס): "הללו את ה'!"

- **"בית ישראל"** — כשהטקסט אומר "בית ישראל," כולם מבית ישראל עמדו שם והגיבו ביחד.

- **"בית אהרן"** — כולם מבית אהרן הגיבו כקבוצה.

- **"יראי ה'"** — קבוצה ספציפית שנקראה "יראי ה'" הייתה להם תגובה משלהם. זו שאלה אמיתית מי הייתה הקבוצה הזו — לא הלויים, כי טקסט אחר מציין לויים בנפרד. אולי זו הייתה קבוצה נפרדת, "חסידות" (אחווה חסידית) שנקראה יראי ה'.

ג. "ברוך הבא בשם ה'" — הגיוני בהקשר, לא בשלנו

כשהרבי מגיע ואנשים שרים "ברוך הבא בשם ה'," זה הגיוני — מישהו מגיע ומקבלים אותו. אבל כשאנחנו שרים את השורה הזו במהלך הלל בבית הכנסת, **זה לא הגיוני:** "מתי? איפה? מה אתה אומר?" הטקסט במקור נתן **הוראות למה לעשות** במצב חי של בית המקדש. אנחנו עכשיו קוראים את ההוראות האלה כליטורגיה בלי לבצע את הפעולות שהן מתארות.

ד. הלל הוא "מעשה" — חזרה של עבודת בית המקדש

הלל, כפי שאנחנו עושים אותו, הוא **מעשה** (סיפור/חזרה) — צל של מה שנעשה בבית המקדש, עכשיו מבוצע בבית הכנסת. זה לא המעשה המקורי אלא זכירה שלו.

לה. כוונות האריז"ל: כוונה לבית המקדש, לא לזכר בית המקדש

א. הבחנה מכרעת

אפשר לחשוב שכוונות האריז"ל הן כוונות **למצווה כפי שאנחנו עושים אותה עכשיו** — כלומר, כוונות לזכר (זכירה) של בית המקדש. הטיעון הוא ההפך: **כוונות האריז"ל הן כוונות לבית המקדש עצמו** — הן הכוונות שמתאימות לעבודת בית המקדש המקורית, לא לחזרה המופחתת שלנו עליה.

ב. ההיגיון

העבודה שהכוונות מתאימות לה **היא**

עבודת בית המקדש. האריז"ל לא נותן לנו כוונות למעשה זיכרוני; הוא נותן לנו את הממדים הפנימיים של המעשה המקורי. אנחנו מבצעים את הקליפה החיצונית (הזכר), אבל הכוונות מצביעות על המציאות המלאה.

ג. השלכה

זה מעמיק את הפער בין מה שאנחנו עושים לבין מה שהפרקטיקה "אמורה להיות." אפילו המסגרת המיסטית המרוממת ביותר (מערכת האריז"ל) מכוונת למציאות בית המקדש, לא לפרקטיקה המופחתת הנוכחית שלנו. אנחנו, שוב, פועלים עם שברים.

לו. סיום: טון רגשי — "שיעור מדכא מאוד"

א. הכרה במשקל הרגשי

השיעור היה "מדכא מאוד" — האפקט המצטבר של הכרה בכמה אבד, כמה מעט אנחנו יודעים, ואיך הפרקטיקות שלנו הן צללים של צללים.

ב. אבל גם בשמחה

המציאות היא של **בשמחה** — להיות "באמצע חלום," מצב שהוא גם מבלבל וגם איכשהו עדיין חיובי. המתח בין הכנות האינטלקטואלית לגבי אובדן לבין המחויבות הרגשית לשמחה בפרקטיקה נשאר לא פתור, מוצג כמציאות החיה של חיים דתיים יהודיים פוסט-בית המקדש.

לז. כוונת לולב — זכר בית המקדש אפילו בימים הראשונים

אפילו הימים הראשונים של סוכות (בימים הראשונים) הם, בתפיסה זו, **בזכר בית המקדש** — זכירה של בית המקדש — לא רק חיוב תנ"כי עצמאי. תצפית הלכתית תומכת: אנחנו לא לוקחים לולב בשבת אפילו ביום הראשון (כשזה צריך להיות דאורייתא), מה שמגלה שהגזירה הרבנית (גזירה נגד נשיאה בשבת) למעשה עיצבה מחדש אפילו מה שנראה כחיוב ברמת התורה. השנה, היום הראשון של סוכות חל בשבת, אז הקיום המעשי עבר לחלוטין ליום השני. כל פרקטיקת הלולב כפי שאנחנו חווים אותה מתווכת דרך חקיקה רבנית ולכן פונקציונלית היא זכירה של בית המקדש במקום המשך ישיר של המצווה המקורית.

לח. משל הבעל שם טוב: אובדן פרקטיקה פרוגרסיבי

א. הסיפור של ידע מתמעט

המשל המפורסם המיוחס לבעל שם טוב (או מסופר על דורות עוקבים אחריו):

1. **דור ראשון:** הם הולכים למקום ספציפי ביער (וואלד), מדליקים אש, ואומרים תפילה ספציפית (תפילה).
2. **דור הבא:** הם הולכים ליער ומדליקים את האש, אבל לא יודעים יותר את התפילה.
3. **דור הבא:** הם לא יודעים יותר איך לעשות את האש או את התפילה.
4. **דור הבא:** הם אומרים את התפילה ומספרים את המעשה.
5. **שלב סופי:** הם יכולים רק **לספר את המעשה** — "לפחות לספר את המעשה."

ב. יישום

אנחנו בשלב של "לספר את המעשה." אנחנו מבצעים את הטקסים, אבל איבדנו את הידע של איך הם בפועל נעשו, מה החוויה המלאה הייתה, ומה הממדים הפנימיים אמרו. אנחנו עושים "מה שאנחנו יכולים."

לט. הלל כמקרה מבחן בפרקטיקה אבודה

א. אנחנו קוראים הלל כמו שורות בתסריט

אנחנו אומרים הלל על ידי קריאתו שורה אחר שורה מהסידור — מכנית, ברצף — "ממש כמו קריאת שורות." אנחנו אומרים אותו בדרך שאנחנו אומרים כל טקסט ליטורגי, בלי להבין את המבנה הפרפורמטיבי שהחיה אותו במקור.

ב. הלל היה במקור ביצוע קריאה-ותגובה

מתוך מאמרי חז"ל, הלל היה במקור **ביצוע מובנה, אינטראקטיבי, של קריאה-ותגובה:**

- **"הללויה"** לא הייתה מילה דבקותית פרטית — זה היה מישהו פונה לקהל, קורא לעולם (הציבור המכונס): "הללו את ה'!"

- **"בית ישראל"** — כשהטקסט אומר "בית ישראל," כולם מבית ישראל עמדו שם והגיבו ביחד.

- **"בית אהרן"** — כולם מבית אהרן הגיבו כקבוצה.

- **"יראי ה'"** — קבוצה ספציפית שנקראה "יראי ה'" הייתה להם תגובה משלהם. זו שאלה אמיתית מי הייתה הקבוצה הזו — לא הלויים, כי טקסט אחר מציין לויים בנפרד. אולי זו הייתה קבוצה נפרדת, "חסידות" (אחווה חסידית) שנקראה יראי ה'.

ג. "ברוך הבא בשם ה'" — הגיוני בהקשר, לא בשלנו

כשהרבי מגיע ואנשים שרים "ברוך הבא בשם ה'," זה הגיוני — מישהו מגיע ומקבלים אותו. אבל כשאנחנו שרים את השורה הזו במהלך הלל בבית הכנסת, **זה לא הגיוני:** "מתי? איפה? מה אתה אומר?" הטקסט במקור נתן **הוראות למה לעשות** במצב חי של בית המקדש. אנחנו עכשיו קוראים את ההוראות האלה כליטורגיה בלי לבצע את הפעולות שהן מתארות.

ד. הלל הוא "מעשה" — חזרה של עבודת בית המקדש

הלל, כפי שאנחנו עושים אותו, הוא **מעשה** (סיפור/חזרה) — צל של מה שנעשה בבית המקדש, עכשיו מבוצע בבית הכנסת. זה לא המעשה המקורי אלא זכירה שלו.

מ. כוונות האריז"ל: כוונה לבית המקדש, לא לזכר בית המקדש

א. הבחנה מכרעת

אפשר לחשוב שכוונות האריז"ל הן כוונות **למצווה כפי שאנחנו עושים אותה עכשיו** — כלומר, כוונות לזכר (זכירה) של בית המקדש. הטיעון הוא ההפך: **כוונות האריז"ל הן כוונות לבית המקדש עצמו** — הן הכוונות שמתאימות לעבודת בית המקדש המקורית, לא לחזרה המופחתת שלנו עליה.

ב. ההיגיון

העבודה שהכוונות מתאימות לה **היא** עבודת בית המקדש. האריז"ל לא נותן לנו כוונות למעשה זיכרוני; הוא נותן לנו את הממדים הפנימיים של המעשה המקורי. אנחנו מבצעים את הקליפה החיצונית (הזכר), אבל הכוונות מצביעות על המציאות המלאה.

ג. השלכה

זה מעמיק את הפער בין מה שאנחנו עושים לבין מה שהפרקטיקה "אמורה להיות." אפילו המסגרת המיסטית המרוממת ביותר (מערכת האריז"ל) מכוונת למציאות בית המקדש, לא לפרקטיקה המופחתת הנוכחית שלנו. אנחנו, שוב, פועלים עם שברים.

תמלול מלא

סוד השם: שני סוגי יהודים ושלוש קטגוריות של מצוות

פרק א': הקדמה – התזה המרכזית

מרצה: כן, היום אנחנו הולכים ללמוד את סוד השם, והסוד הוא שאף אחד לא יודע מה הוא עושה. כמו המפתח הזה, אז זה היה דיון אחר.

לא, לא, לא, כן. גם אני – אז כן, אני אתן לכם את המחשבה שיש לי ותגידו לי אם אני טועה לגמרי.

המחשבה הבסיסית שלי היא כזאת. שני סוגי יהודים שאני מכיר – אולי יש עוד, אבל אלה השניים שאני מדבר עליהם ברגע הזה.

סוג אחד של יהודי, כפי שאני רואה – החסיד לא סיפר שהדרישה ל – שנית, אני צריך לעשות הקלטה נוספת כי אני לא סומך על זו. בסדר.

תראו, החסיד לא סיפר שהדרישה להיות בעל – כאילו, אם לא הבנה – כמה חסידים, יש להם דרישה להיות בעלי הבנה, כמו חב"ד לפעמים, ובכמה ימים.

פרק ב': הגישה החסידית – דגש על הרגש הפנימי

מרצה: אבל באופן כללי, לחסידים יש דרישה להבין משהו ממה שהם עושים – כאילו להרגיש, להבין, להרגיש.

כאילו, אם אתה מתפלל, צריכה להיות איזושהי הרגשה קשורה לזה. כאילו, איכשהו אתה צריך להיות – אני לא יודע – מעורר, או שאנשים קוראים לזה היום, או שצריכה להיות איזושהי תנועה, כמו תנועה פנימית הקשורה למצוות פולחניות, בסדר?

לא קריאת בשר בחלב, אף אחד לא דואג להרגיש משהו. וגם לא עם בשר בחלב, גם עם, אתם יודעים, אפילו כמה מצוות כמו בשר בחלב, אני לא חושב שהרבה אנשים דואגים לקבל איזושהי הרגשה.

אבל מצוות מסוימות שמסווגות כמצוות פולחניות – בפולחני אני מתכוון עבודת השם, נכון? אחד משלושת העמודים – עבודת השם. אלה מצוות שהחסידות והיהדות סיפרו. הדבר הבסיסי שלהם הוא שאתה צריך להיות בעל איזושהי הרגשה בזה.

זה סוג אחד של יהודי.

פרק ג': הגישה הליטאית – דגש על הפעולה הנכונה

מרצה: וליטוואק הוא מישהו שחושב שאתה צריך לעשות הכל נכון. אתה צריך לעשות את הפעולות בדרך הנכונה. אתה צריך לצאת ידי חובה. אתה צריך לוודא שהפעולה נכונה – שהיא עם החפץ הנכון והזמן הנכון והדרך הנכונה וכן הלאה, נכון?

דוגמת התפילה

מרצה: ברור, אתה יכול לראות את זה בעבודה העיקרית, שנקראת תפילה, כעבודה, נכון? כתוב רמב"ם מתכוון תפילה.

ומה חסיד עושה בתפילה? הוא שר שירים, או הוא קורא איזה ספרי חסידות לפני כן שמדברים אל נשמתו, והוא מנסה להבין, או הוא מנסה לבכות, או לצחוק, או להיות שמח, או לעשות משהו. צריכה להיות איזושהי תנועה פנימית בתפילתו. זה מה שחסיד עושה – רוצה להרגיש, או דברים אחרים כאלה.

הוא אומר שאתה צריך להרגיש שמחה, נכון? כשאתה אומר הלל, אתה צריך להיות כל כך שמח שאם היית עושה את זה בראש השנה, היית הורס את כל האווירה של ראש השנה, נכון? נכון? שמעתם את זה ממני כבר, נכון?

וכן הלאה. זה חסיד.

וליטוואק, בדרך כלל, היה אומר שאם הוא אומר קריאת שמע, הוא צריך לומר את כל המילים, כי אם אתה בקוטב הצפוני והנווה, זה יותר טוב, למרות שאתה כל כך הרגשת ש – ושזה צריך להיות בזמן הנכון.

אז הוא ממש לא מבין את החסיד הזה שמתפלל בזמן הלא נכון. אבל לחסיד יש דגש אחר, לפחות. הוא דואג לגבי תפילה, שהוא קורא לזה תפילה, שזה לא רק לומר את המילים נכון או לעשות את הפעולה בדרך הנכונה. הוא דואג למשהו. הוא מבין שיש דרישה שצריכה להיות איזושהי הרגשה פנימית בזה.

סיכום שני הסוגים

מרצה: אלה שני סוגי יהודים. אתם מכירים את שני סוגי היהודים האלה? כן? טיפוסים מוכרים. שטימט?

פרק ד': שלוש קטגוריות של מצוות

מרצה: ושמתי לב שיש מצוות מסוימות, פעילויות פולחניות מסוימות שאנחנו עושים, ששני האנשים האלה די מרוצים מהן, שהגיוניות להם כל אחד בדרכו. יש מסוימות שלגמרי לא הגיוניות לאף אחד מהם, והם פשוט עושים את זה או מתעלמים מזה או מה שזה לא יהיה. ויש אחרות שבהן כולם מתקשים, מנסים להבין מה קורה.

זה מה ששמתי לב.

אז, למשל. שלוש קטגוריות. אני מקווה שאתם יכולים לתת לי סליחה על כל זה.

קטגוריה 1: מצוות שעובדות – דוגמת השבת

מרצה: אז, למשל. למשל. למשל.

בואו נגיד, שוב, אם אנחנו משתמשים במשהו כמו שמירת שבת, בסדר? שמירת שבת יש לה פעילויות מאוד בסיסיות הקשורות אליה, כמו לא לעשות את כל 39 המלאכות שאתה לא צריך לעשות.

לרוב – כמובן שיש הרבה ספיקות, הרבה כאילו ספקות, אולי זה – אולי לא מותר לעשות את זה, אולי לא מותר לעשות את זה – אבל במובן הבסיסי, אני חושב שכל יהודי מרגיש – גם הליטוואק וגם החסיד מרגיש – שהם עושים שבת.

אף אחד לא דואג כאילו, "אני לא יודע, שבת עברה וזה לא היה שונה מכל השבוע", נכון? שבת היא מאוד ברור מאוד שונה מימי החול, נכון?

ברור ששבת אתה נח. אז אתה אומר מנוחה היא לא העיקר, חיוב, כי זה רק מדרבנן לא ללכת לעבודה. אבל מדאורייתא זה לא להוציא את הדג מהמרק,

מא. סיום: טון רגשי — "שיעור מדכא מאוד"

א. הכרה במשקל הרגשי

השיעור היה "מדכא מאוד" — האפקט המצטבר של הכרה בכמה אבד, כמה מעט אנחנו יודעים, ואיך הפרקטיקות שלנו הן צללים של צללים.

ב. אבל גם בשמחה

המציאות היא של **בשמחה** — להיות "באמצע חלום," מצב שהוא גם מבלבל וגם איכשהו עדיין חיובי. המתח בין הכנות האינטלקטואלית לגבי אובדן לבין המחויבות הרגשית לשמחה בפרקטיקה נשאר לא פתור, מוצג כמציאות החיה של חיים דתיים יהודיים פוסט-בית המקדש.

מה שזה לא יהיה, בסדר?

אבל עדיין, אפילו את זה אתה יכול לעשות – אתה יכול להיות בעל כמה ספקות כמו לגבי כמה מקרי קצה, כביכול. אבל אתה יכול אפילו לא לעשות את כל זה, אבל אני לא חושב שלאף אדם יש בעיה עם שבת. זה מאוד ברור שאנחנו עושים שבת, ואז אנחנו די עושים את זה, ואנחנו – אנחנו לא – אף אחד לא מסתובב ואומר, "למה? למה אנחנו שומרים שבת?" אז אתה יכול להיות בעל שאלות על דבר מאוד ספציפי, מאוד ספציפי, אבל זה משהו שעובד, בסדר? הגיוני?

איך שבת עובדת עבור הליטוואק

מרצה: עבור ליטוואק, זה עובד. הוא לומד משנה ברורה, והוא עושה כל מה שכתוב שם, וזה מאוד ברור לו שזה עבד. כאילו, אין לו כמו חרדה שהוא לא שבת. הוא יכול להיות בעל חרדה שהוא שכח, שהוא לא ידע איזה פרט, ודברים כאלה, אבל לא כאילו כל השבת לא קיימת. הגיוני? מסכים?

תלמיד: אני חושב שיש רמות בליטוואק הזה, אבל כן.

מרצה: אבל אפילו ברור, שוב –

תלמיד: הליטוואק הישיבתי.

מרצה: כן, ליטוואק רגיל. יש מישהו שיכול למצוא את ה-OCD תמיד, לכל דבר.

תלמיד: לא, אני לא מתכוון ל-OCD. אני מתכוון למישהו שבאמת מנותק מה –

מרצה: לא, לליטוואק אין ברען שבת. העניין הוא ששבת היא לא לכתחילה. השבת היא שאתה לא עובד בשבת, אתה לא עושה אף אחת מלמ"ט מלאכות, וזה לא – אתם יודעים מה אני אומר?

אפילו צאת קידוש וכל מצוות עשה של שבת, זכור ושמור וכן הלאה.

איך שבת עובדת עבור החסיד

מרצה: ויהודי חסידות, אותו דבר. רוב יהודי חסידות – אולי זו טענה גדולה מאוד, אבל אני חושב שרוב יהודי חסידות גם עושים שבת.

שבת אתה לובש בקישע. אם אתה חסיד, אם אתה ליטוואק, אז אתה מוריד את זה, אז שבח המת – כל השבת שלך, כי זה גבוה, זה לא נחשב.

אבל אם אתה לובש את הבקישע שלך ואתה לובש את השטריימל שלך – כפי שדנו באחד מהסרטונים הפופולריים שלי – ויש לך סוג אחר של סעודה, כמו ליטוואק יכול להגיש חוואי שישבוסן, באדישה בסיד, חס ושלום.

אבל חסיד, הוא מגיש את האוכל המסורתי, ויש סדר מסוים למנות שמה שהבבא שלך עשתה, ואתה שר זמירות, או לכולם יש כמו סדר מסוים, ויש מסוים כמו – יש משמעות לזה, כמו יש הרגשה מסוימת שהוא מרגיש שבת.

מה בדיוק זה אומר? שוב, אתה יכול לדאוג שהנשמות עובדות והלכתחילה עובדת, אבל זה פחות או יותר עובד. הגיוני?

זה משהו שעובד.

הקשר הטקסטואלי

מרצה: עכשיו, לא רק שזה עובד, זה גם מתחבר. זה דבר אחד – זה עובד, אז אף אחד לא מסתובב אחרי שבת, "אני לא יודע אם משהו קרה". לא, ברור שמשהו קרה בשבת.

לא רק שזה עובד, זה גם ברור די מחובר למה שכתוב בחומש. בחומש כתוב שאתה לא צריך לעבוד בשבת. ראש השנה אומר ששבת היא קודש, היא קדושה, זה יום השבת, יום השם, זה יום אלוהי.

ואנשים די מבינים מה זה אומר, וההבנות שיש לנו – אולי יש הבנות טובות יותר שצריך להיות בעל וכן הלאה – אבל זה פחות או יותר מחובר למה שכתוב בפסוק.

זו דוגמה למשהו שעובד.

קטגוריה 2: מצוות שלא עובדות – דוגמת הקרבנות

מרצה: דוגמה למשהו שלא עובד היא מאוד ברורה. מה הדברים שלא עובדים, שאנחנו לא עושים בכלל?

ראשית, יש דברים שאנחנו פשוט לא עושים. כמו, מה אנחנו לא עושים בכלל? אף אחד לא עוזר לי.

תלמיד: מה אתה מתכוון בלא עושים?

מרצה: יש מצוות שאנחנו פשוט לא עושים, נכון?

תלמיד: אה, אותו דבר.

מרצה: אנחנו לא עושים קרבנות. אנחנו לא עושים את כל סדר קדשים, טהרות, נכון? אנחנו לא עושים את זה כי אנחנו לא מבינים את זה.

אם היינו מבינים את זה, היינו עושים את זה מזמן. למה? אף אחד לא מבין איך לעשות את זה.

עמדת הליטוואק לגבי קרבנות

מרצה: אפילו אחרי שהחפץ חיים אמר שצריך ללמוד קדשים, והבריסקרס חושבים שהם יודעים קדשים, הם עדיין לא יודעים איך לעשות שום דבר. יש להם רק הרבה ספיקות, אבל אף אחד אפילו לא עשה – אתה יכול לעשות אחד?

כאילו, קראת – אתם יודעים, מישהו שאל, יש כאילו השאלות האלה תמיד, כאילו, אתה יכול לעשות פרה אדומה? נכון?

אז יש כאילו, לרבי סולוביצ'יק יש הערה איפשהו שאומרת למה אתה לא יכול. כי יש עשרה סיבות למה אתה לא יכול. כי לפי השיטה הזו, לפי זה – אז יש לך כל הבנה אחרת של דברים, אבל זה אפילו יותר גרוע מזה.

הוא אומר שהוא לא יכול לעשות את זה, למרות שטכנית אתה יכול לעשות את זה. אתה אפילו לא צריך לעשות את זה, נכון? אפילו התירוץ הזה לא נחשב. טכנית זה הולך ל – אף אחד לא עוצר אותך מלעשות את זה. וזה גם אתה יכול למצוא פרה אדומה. זה לא קשה למצוא, או אתה יכול אם אתה לא מוצא אחת, אתה מגדל אחת. זה לא שזה קשה.

ואנחנו יכולים לעשות את זה – קצת – אני לא יכול לעשות את זה כי הוא ממש לא יודע איך. יש מספיק ספקות ומספיק – אני חושב מספיק ניתוק מהמסורת. אין לנו באמת כמו – אין כמו מנהג – כאילו אתה יכול לומר הרבה – הרבה אנחנו לא יודעים איך, אבל המנהג הוא שאנחנו עושים את זה ככה, אז אנחנו מניחים שהמנהג מספיק אמין.

אבל אם אין לך מנהג, וזה נכרת כבר אלף שנים או יותר, אז אתה ממש לא יכול לעשות את זה. וזו רשמית השיטה הליטאית – איך אנחנו לא יכולים לעשות קרבנות, אפילו אלה – אפילו תיאורטיים – תיאורטיים שיכולנו לעשות, כי אנחנו לא יודעים איך.

הפשוט – לא יודעים מאיזה צד לפתוח את ה – כאילו כשהיית ילד, אמרו לך שאתה יכול לבדוק את הג'ירפה כי אתה לא יודע אם היא ארוכה מדי בצוואר. הם לא יודעים איפה לבדוק את זה. משהו כזה, בסדר? זה מיתוס, אבל משהו כזה קורה להרבה מצוות.

רשמית, זה לא משהו שאני מדמיין, בסדר?

ההשלכה הרחבה יותר

מרצה: ואני רוצה לטעון – אז זה נכון עבור הליטוואקים. לגבי למשל, מצוות קרבנות וכן הלאה, אפילו אם מחר משיח יורד, כל עוד איזה מלאך לא בא לליטוואקים להגיד להם מה ההלכה, הם לא הולכים לעשות שום דבר כי הם לא יודעים איך. הם אומרים לך את זה במפורש.

למה הם לא שמים תכלת? הם לא יודעים.

מה זאת אומרת אנחנו לא יודעים? אנחנו לא יודעים. זה נכון. כלומר, הם לא לגמרי טועים בזה, אבל אני רק אומר שיש דוגמה למצוות שאנחנו לא עושים כי אנחנו לא יודעים איך.

ואני חושב שיש –

[סוף חלק 1]

הסיבה החסידית לאי ביצוע מצוות מסוימות: מסגרת רגשית מול ידע טכני

הסיבה החסידית: חוסר מסגרת רגשית-רוחנית

מרצה: לאיזה רבי אתה מכוון? איך זה עובד? אני לא יודע איזה ניגון אתה שר במים שלנו? אתה יודע איזה ניגון אתה שר בעגלה ערופה? אתה יודע איזה ניגון אתה שר בפרה אדומה? אני לא יודע. אני לא חושב שמישהו יודע.

הם לא עושים את זה כי אין להם ניגון לזה? כן. אני לא יודע. אני אומר לך. תשאל אותו למה הוא לא עושה את זה. הוא לא יוכל להגיד לך את התירוץ הליטאי. הוא אולי יגיד לך כי עקסירים הם גם ליטוואקים היום בטוח. אני חושב שזה מה שזה.

תלמיד: מה הוא הולך להגיד לך? אין לו אפילו כמו מסוים...

מרצה: הוא לא יגיד לך את הדבר הליטאי. לא, אמרתי לך, רוב האנשים יגידו לך את זה כי השפה הליטאית יותר נגישה לדבר עם אנשים אחרים עליה. כאילו, השפה הליטאית אתה לא באמת יכול לדבר עם מישהו. זה כמו, אני לא מרגיש את זה, אז מה? רגשות לא באמת מתורגמים לשפה טוב מאוד. אבל אני חושב שזו הסיבה שהטענה שלי היא לא משהו שמישהו באמת יגיד. אני לא יודע אם אנשים יגידו את זה.

החסיד בקבר שמשון

אני אתן לכם דוגמה. פגשתי יהודי חסידי שהתפלל בכל ליבו בקבר של שמשון. ושאלתי אותו, רגע, אז אני כאילו, או וואו, הצלחת להתחבר לשמשון. הוא כאילו, מה זה שמשון? תדמיין מה הוא עשה. אתה אפילו לא – אני לא יודע. הוא פשוט שפך את ליבו במשך 20 דקות, והקביעות שלו היא שמשון. זה מה שהוא אמר לי.

תלמיד: לא, אז אני אומר שהם לא, הם מתחברים לכל דבר.

מרצה: לא, אתה רק מדבר על המוריץ. אני לא חושב שהם מתחברים לכל דבר. אני לא מסכים.

דוגמת התכלת הרדזינר שוב

אני אדבר יותר על זה, אבל אני חושב, אני אתן לכם שוב את הדוגמה המטופשת הזו של תכלת, בסדר? קצת חזרה לתכלת. הוא אומר, אנחנו לא יודעים בדיוק, יש קושיא בגמרא וכן הלאה. אז כמו שזה אומר, הם רשמית אומרים את זה, הרדזינר אומר, למה אתה לא שם תכלת עכשיו, בסדר? ולכן, למה? אז כאילו הדרך הדוגמטית לומר את זה, אם הרדזינר אמר שאין תכלת, זה כמו נבואה. מה זה, בסדר?

תלמיד: אז הרדזינר לא יכול לאתגר את זה.

מרצה: הרדזינר כבר – כן, אבל זה טיפשי. כולם מבינים שזה לא מה שזה אומר. אני חושב שמה שזה באמת אומר זה כאילו, אני לא יודע, אני שם ציצית, אני יודע את הכוונה. מה שאומר שהוא גם לא יודע את הכוונה, הבחור הזה. אבל זה אומר כאילו יש לו מסוים, נוסח מסוים, איך הוא אומר, מה שאתה אומר, אבל הוא לא יודע. אז למה הוא יעשה את זה?

אני חושב שיש דברים אמיתיים שקורים כאלה. כמובן, אף אחד לא יגיד לך את זה. זה ישמע מאוד רפורמי לומר את זה, אבל אני חושב שזה נכון. זה הסוג השני של דברים, בסדר?

קרבנות: אף אחד מהצדדים לא יודע מה לעשות

אותו דבר הוא עם קרבנות וכן הלאה. אתה יכול לבכות, אבל זה לא באמת קשור לקרבנות. זה לא נכון. הוא משקר לעצמו אם הוא אומר לך את זה, לרוב, כי מה זאת אומרת? הרבי הולך לקנות את הכוס. אתם יודעים מה? בסדר, אתם יודעים משהו? לכו לקרבנות ותגידו לי אם היהודים החסידיים יודעים מה לעשות. ליטוואקים יודעים מה לעשות לפחות כי כתוב מה לעשות. והחסידים, הם גם עושים את זה והם אומרים, אבל כאילו, מה אתה עושה? מישהו יודע מה לעשות? אתה לא רואה שכולם מרגישים מוזר שם? אולי אני מדמיין את זה. אני חושב כך. זו דעתי, בסדר?

כפרות כאנלוגיה הקרובה ביותר לקרבנות

אני חושב שהדבר הכי קרוב לקרבנות שאנחנו עושים זה כפרות, ואני יכול לראות את הרבי, הם ניסו לצלם את הרבי עם התרנגולת, וזה נראה מוזר, כאילו, מה קורה פה? אף אחד לא יודע מה קורה. הרבי לא יודע מה קורה, התרנגולת לא יודעת מה קורה, האנשים לא יודעים מה קורה, הכל אותו דבר.

תלמיד: ככה הגברים אומרים את זה, אבל. זה כולו אותו דבר.

מרצה: אוקיי, זו הקטגוריה השנייה של מצוות, בסדר?

הקטגוריה השלישית: מצוות שאנחנו עושים אבל לא מבינים

והקטגוריה השלישית הן האמצעיות, אלו שאנחנו כן עושים, אבל זה מאוד ברור שלא באמת הבנו איך לעשות אותן או מה להרגיש כשאנחנו עושים אותן, בסדר?

תקיעת שופר: קל לעשות, קשה להבין

אני אתן לכם דוגמה, בסדר? אתה עושה—מה אתה עושה בתקיעת שופר? מה קורה שם? אתה עושה את זה? כאילו, זה קל לעשות, אז לאף ליטאי אין בעיה לעשות את זה, פשוט תעשה את זה, בסדר? אבל לכל חסיד יש בעיה, אני חושב. כאילו, מה העניין? אני שמח, זה הגרושע תקינים. אוקיי, זה יותר טוב מהגרושע תקינים כשהבעל תוקע לוקח ביחד את התקיעה, את השברים ואת התרועה. מה אתה עושה שם? מה קורה? אתה מבין מה אני אומר?

חזרת הש"ץ ונענועים: תופעת השירים האקראיים

כאילו, כל חסיד יודע מה לעשות בפסוקי דזמרא וגם יודע מה לעשות בשמונה עשרה. אבל אף יהודי חסידי לא יודע מה לעשות בחזרת הש"ץ. ואותו דבר, לא רק שהם לא יודעים מה לעשות כשהם מוחאים כף בחזרת הש"ץ, הם גם לא יודעים מה לעשות כשהם מנענעים את הלולב שלהם. אתה יודע איך אני יודע? אתה אי פעם הולך לבית כנסת חסידי כשהם מנענעים את הלולב? כמו בית כנסת של רבי? מה הם עושים?

תלמיד: דבר אחד, כן. הם מתחילים לשיר שירים אקראיים.

מרצה: אתה יודע מה זה? בכל פעם שמישהו מתחיל לשיר שיר אקראי, זה אומר שהוא לא יודע מה הוא עושה. והדבר היחיד שהוא יודע לעשות זה לשיר שיר, אז הוא שר שיר.

תלמיד: אני לא יודע מה לשאול אותו, אז תגיד לי.

מרצה: כי אמרתי לך, אתה צריך להגיד לי. אתה לא יכול להיות דומם. אני פשוט חושב, כאילו, מה, אני לא מבין את זה לגמרי, שני המשודים האחרים, אתה משא, בעצם, שניהם, החסיד והלא-חסיד, כן?

תלמיד: כן. וה...

מרצה: אה, ליטאים גם לא יודעים איך לעשות אותם.

תלמיד: לא, לא, לא, רגע, לגבי—

בעיית הנענועים: שבע עשרה דעות, אין תשובה ברורה

מרצה: זה כמו שהשופר הוא לא דוגמה טובה כי זה פשוט מדי. דרך אגב, נראה שגם לא יודע איך לעשות את זה. יש רש"י ומה שלא יהיה, מה לעשות עם השופר, ואין ממש סיבה אמיתית. כאילו, אוקיי, אנחנו מניחים שזה מה שזה אומר. אף אחד לא באמת יודע מה אתה עושה עם השופר. רש"י אומר שאתה לא יודע מה זה השופר, ואנחנו עושים כפרות. אז מה ליטאי עושה בכפרות האלה? זה כמו איך אתה עושה כפרות? זה לא באמת עושה כלום. וכי אף ליטאי לא יודע איך לעשות את זה. אבל מה שאני מתכוון לומר זה שהוא יודע מה לעשות. כמו שאמרתי, יש מנהג, אז הוא פשוט עושה מה שהמנהג הוא. אבל הוא לא מבין מה הוא עושה.

כשאני אומר מבין, זה אומר כאילו, בגמרא, אם אתה מסתכל בסוכה, אתה תראה שיש 17 שיטות שונות איך לעשות את הנענועים. אני חושב משהו כזה. כאילו, האם אתה עושה ככה, או ככה, או ככה, או מלאך, או אולי, ואם אתה מסתובב לכיוון הזה, או מסתובב לכיוון ההוא, ובעצם אף אחד לא יודע

את התשובה. כאילו, אין אפילו דרך להכריע. כאילו, זה שלמי, הסיבה הזו והסיבה ההיא.

כאילו אם אתה לומד סוגיא כמו אדם נורמלי, כאילו אם אתה לומד—אם אנחנו לומדים, אתה יכול בערך להבין מה הגמרא אומרת ומה הראשונים אומרים, ועל ידי זה אתה יכול להבין, אוקיי, יש מחלוקת, אבל יש איפה לפתור את המחלוקת, נכון? כמובן שאתה אומר, אוקיי, אבל אנחנו במחלוקת כי כל שיטה או מה שלא יהיה, אבל יש איזושהי סוגיא, יש משהו שקורה. כאילו אתה יכול לומר, אוקיי, אז הרעיון הוא, בור זה משהו כזה, זה הגדר של בור. לפי זה, זה צריך להיות בור. יש משהו שקורה.

אני מאתגר אותך למצוא איזושהי שיטה טובה. תסתכל בספר שלך על הנענועים ותגיד לי אם אתה יכול להסביר את ארבע השיטות. אני חושב שיש ארבע או שלוש שיטות. יש שלוש שיטות עיקריות ובתוכן יש שש שיטות אחרות. האם יש לו בעל? כאילו למה הבחור הזה חושב שזה—לא יכול להיות אחד. למה לא יכול להיות?

תלמיד: כי זה או ככה או ככה, אוקיי.

מרצה: זה לא כמו, למה לא יכול להיות? כי זה, זה לא מבוסס על כאילו, לא מבוסס על שום דבר. אז כמו המצווה הגדולה הזו של ניענוע הלולב, אחת מ —אחת מתוך 613 מצוות, אוקיי? אנחנו יכולים להיכנס לוויכוח אם הנענועים זו מצווה או זה מה שלא יהיה, אבל אחת המצוות, ואתה אפילו לא יודע.

עקרון "השירים האקראיים": אמרה חדשה

תראה אותם, אתה הולך לראות את בית הכנסת, הם פשוט מתחילים לשיר שירים אקראיים, מה שאומר שהם לא יודעים מה הם עושים. והם מנענעים את זה חוץ מלנענע את זה כמו מחבט בייסבול. כן, הם גם לא יודעים מה הם עושים, האם הם רואים שירים אקראיים. זה האבא שלי.

תלמיד: לא, ב—בזה—

מרצה: סליחות גם, הם יודעים את זה. הם מתחילים לשיר שירים אקראיים.

תלמיד: כשנשאלתי, לא ראיתי שירים אקראיים כמו סליחות. מה הבחור ואני עלי?

מרצה: אה, אה, תראה, סליחות זה משהו שהומצא לאחרונה, אוקיי? אז קיבלתי בסדר, איך כל הריח הזה של משקאות חריפים אלף שנים, כל המבנה כולו, אוקיי? והאנשים שעדיין זוכרים את הנוסח, הם יודעים בעצם מה עושים. סליחות, ככה אתה בוכה, זה איפה שאתה שקט, זה איפה שאתה יושב, זה איפה שאתה עומד, זה איזה ניגון אתה שר את זה.

אוקיי, טוב מאוד. עכשיו, בימינו, ב-2020, מה שלא יהיה, יש כמה אנשים שלא יודעים איך לעשות את זה. אבל אני לא יודע מה זה אומר בדרך החסידית, נכון? אתה יודע, אתה יכול פשוט לעשות את זה. זה רק מילים. אבל זה לא אומר להם כלום. אז מה הם עושים? שרים שירים אקראיים.

אז יש לי כלל. לפחות מאז זמנו של הבעל שם טוב, כל מה שאתה לא יודע איך לעשות מצווה, זו האמרה החדשה שלי: הם שרים שירים אקראיים במקום, או שהם שרים שירים אקראיים אבל תוך כדי עשייה. ומכיוון שלכל אחד יש שיר שהוא אוהב, או אתה יודע, כל—אומרים שהם סוג של שירים שהם אוהבים וכן הלאה, וזה אומר להם משהו. אבל הם—מכיוון שאני חושב שאני מתכוון, ובכן, יש קצת את המוח שלך לא נכון לעמוד דובאי ונסה, מכיוון שזה לא מבין איך להתפלל, כשכאשר היחיד שיכול להעיד, אתה שר שירים אקראיים.

התנגדות מתעוררת

תלמיד: אתה מערבב משהו. סליחה שאני עוצר אותך, אתה מערבב צד מצווה שהוא—

בעיית הניתוק בין מצוות לביצוען: המקרה של לולב וניגונים

הגנת התלמיד: משמעות אישית דרך שיר

תלמיד: לא, קודם כל, כל השירים הם כמו שירי רישל שידא. וברור, שייך' נלילא לא היה אמור להיות כמו... אז אני אומר, אם זה היה שיר ספציפי, כמו רבש, זה לא שיר ספציפי. יש להם שיר ספציפי, וזה השיר הלא נכון, אני אומר לך. יש להם שיר ספציפי, אבל זה יותר מאחד משירי יאנה. אבל למה שיר הקידוש הוא לא השיר הלא נכון? אל תזכיר לנו שזה השיר הנכון, ובכל זאת... זה לא שיר, זה הגיוני בראש שלי. זה לא לא נכון—אני לא—זה שיר אקראי וזה לא מתחבר. זה הגיוני, משהו שאתה אומר. אני שואל שבמובן מסוים גם אנחנו לא יודעים, אבל זו לא הנקודה שלי. אבל לפחות את האמירה של קידוש אנחנו יודעים, זו אמירה, ואמירה אנחנו לא פשוט אומרים כמו טריק, אנחנו לא צריכים להבין את זה. אז אתה אומר את זה עם ניגון, והניגון, כל אחד לפי איך שהם הבינו, שהקידוש בא. אני מבין.

הטיעון המרכזי של המרצה: ההבדל בין סייעתא דמצווה לחוש

מרצה: אבל כש—דבר אחד שאני בטוח בו זה שנענועים זה לא אשמנש. אתה לא עומד שם. אז, מה אתה עושה? בעצם, אתה לא יודע מה זה אומר. אתה לא יודע איך להתחבר לנענועים. אתה לא יודע איך להתחבר להשם עם ניגון. אין בעיה. למה אתה מחזיק את הלולב שלך של נבוכדנאצר ליד הניגון? עם הלולב של שלדיג?

זה כמו אותו בחור שבחתונה של הבן שלו הוא גם שר את אותו ניגון. יש? כי זה מצוות וזה עניין גדול, אז זה דבקות גדולה, אז אתה שר את אותו ניגון. אין בעיה. מה זה קשור למצווה שאתה מקיים?

למה אתה צריך להחזיק קרטו אקראי? אתה לא רוקד עם הקל. הרבי אברצוא לא רוקד ניש פאדא קל וניש מידי קל. זו לא הנקודה שלי כי הרב שיסרוף של השנברוב אמר שאתה לא רוקד עם הקל. זה נאמר לפני קל. אוקיי, אתה רוקד לפני קל? אתה יודע, אתה לא. אתה רוקד בקפרן. לפני חסידים, אתה רוקד. זה היה הקל של שילדי.

ריקוד הרבי: דבקות כללית, לא ספציפית למצווה

הרבי רוקד באותה דרך בריקוד המצווה כמו שהוא רוקד בלחיים רנו וכמו שהוא רוקד בקיצבו, נכון? נכון? אז הוא לא עושה מצוותנס, הוא עושה—יש לו אקראי—זה מה שאני קורא אקראי, אקראי ביחס לדבר הזה. אין שום דבר רע, זה דבר טוב, הניגון שלו הוא ניגון טוב, זה קוולדיגע ניגון, אבל זה שום דבר לא קשור, אתה יודע מה? לעניין. אין שום שייכות, אתה יודע מה אני שואל?

משל המלך: אי אפשר להכריז על מלכות עם מנגינה אקראית

כמו שאמרתי למישהו, אני מבטיח לך ששום מלך לעולם לא יהיה מרוצה אם מישהו נכנס ואומר, "אני רוצה להגיד לך שאתה המלך." זה הולך ככה. אה, אנחנו יודעים מלכות. אנחנו יודעים אילת. הם יזרקו אותך החוצה. למלך, אתה בא, אתה כאילו, אתה המלכות. כמו שהם עושים בגרד. הם הבינו את זה נכון. אתה לא יכול לבוא כמו אילת ומלכות. מה אתה עושה?

אז הפטריד אומר שהלובביצ'ר הזה, הם עשו את השיר הזה. הוא לא מבין מה מלכות אומרת. יש לו דבר משלו שהוא חושב. ואז הוא אומר, אה, וזו מלכות. והוא שר את השיר הזה. נכון? אז זה מזויף. יש לך את הטיעון שלי. זה הטיעון שלי. אוקיי?

הכרה בהקשר ההיסטורי ובפתרונות אפשריים

עכשיו, יש לי שיעור שלם בהיסטוריה לתת לכם למה זה ככה. ויש לי גם דרכים לפתור את זה בראש שלי. אבל זו הטענה. חבסט, כאין, זה דומיץ, שזו טענה בסיסית כזו.

שני סוגי יהודים: טיפולוגיה פורמלית

יש שני סוגים של יהודים. אולי יש יותר, אבל יש שני סוגים של יהודים. היהודים ההלכתיים, אתה צריך לעשות נקודות תבליט.

יש שני סוגים של יהודים:

יהודים הלכתיים

יהודים הלכתיים שמעוניינים לדעת איך לעשות דברים.

- כמה דברים הם יודעים איך לעשות

- כמה דברים הם לא יודעים

- כמה דברים הם ספייקד

- כמה דברים הם כן יודעים, אבל עדיין אין להם שום אחיזה בלדעת בפועל איך לעשות את זה

- אין דרך לדעת אם הם עושים את זה נכון

יהודים חסידיים

ויש יהודים חסידיים, או אני לא יודע איך אתה קורא להם, שמעוניינים להרגיש משהו.

- וגם ליהודים האלה, יש דברים שהם מבינים

- דברים שהם לא מבינים

- ודברים שהם לא מבינים, אבל עושים אותם בכל זאת, ולכן, מתחברים לדברים אקראיים, נכון?

זו הבסיס. הנקודה הבסיסית.

מקרה הבוחן: ניענוע לולב — אף אחד לא יודע מה הוא עושה

ואחד מהדברים האלה, לדעתי, הוא שקון ליליף. אף אחד לא יודע מה הוא עושה.

שני המעשים עם הלולב

אוקיי, מה הראיה שלי? כי אתה יודע שללולב יש קשר למשהו. יש שני דברים שאנחנו עושים עם הלולב: הלל והושענות. נכון? אנחנו עושים את הנענועים ואת ההקפות עם הלולב. נכון? נכון? מסכים?

אף אחד מהדברים האלה אין לו שום קשר אחד עם השני. נכון? תסביר לי: לולב, כשאתה לוקח אותו, מה זה גורם לך לרצות לעשות? זה גורם לך לרצות לנענע אותו ולומר "הודו לה'"? או זה גורם לך לרצות לצעוק "הושענא, הושענא, הושענא"? איזה אחד? שניהם? אף אחד? קודם זה ואז זה? אחד מהם ככה ואחד מהם ככה? שניים מהם ככה, שניים מהם ככה פה? אולי?

מבחן השרירותיות: אין קשר אינטואיטיבי

ובכן, מה קורה? אם הייתי אומר לך פשוט לנענע אותו בלי ההלל, איך תעשה את זה? נכון? דבר מאוד מוזר. אני פשוט המצאתי את זה. אם אני אומר לך לנענע אותו עם בהלל, איך תעשה את זה? אם אני אומר לך שהמשנה ברורה אומר שאתה צריך לקחת אותו בפעם השלישית ולא בפעם הרביעית, אין בעיה. מה קורה איתכם אנשים? אתם אף פעם לא אומרים "אין בעיה, זה לא הגיוני, אני לא עושה את זה בכל מקרה כי אני מבין את זה." אבל נראה שלאף אחד אין אפילו שום מושג.

ניגוד הקידוש: כשניגון כן הגיוני

תדמיין שהייתי אומר לך: תעשה קידוש. אתה יודע מה, בוא נניח שאנחנו יודעים מה זה קידוש. אני לא חושב שאנחנו יודעים, אבל בוא נגיד שאתה מבין איך לעשות קידוש. תדמיין שהייתי אומר לך: בקידוש, אתה צריך לומר —במקום לומר—אני חושב שאתה צריך לומר קודם מה שזה אומר, יש שלוש ברכות שמברכים. אתה פשוט היית אומר את זה, נכון? בתקווה היית אומר "אני מבין—אני מבין אם מישהו היה אומר שאתה צריך לומר אחת מהן." אני מבין כל אחת מהן. אוקיי.

אבל זו, נכון? אבל אם מישהו אומר לך לנענע, תעשה את זה בצד ימין כשאתה אומר דבר אחד, בצד שמאל כשאתה אומר דבר אחר—אבל אם אתה אומר את ההפך, זה היה הגיוני באותה מידה. זה כאילו, מה קורה? יש לך את הקושיא שלי? זו קושיא.

השארת השאלה פתוחה

אני עושה לך קפראב. אני פשוט צריך להשאיר אותך עם קושיא, במובן מסוים, כי זה יותר טוב ככה. אני חושב כך. זו קושיא טובה מאוד.

דיון צדדי: הבעיה משתרעת להלל עצמו

תלמיד: אפשר לשאול אותך שאלה? אתה לא אומר, בהלל עצמו, הושענא?

מרצה: אותה קושיא. למה הוא מסתובב עם הבחור שכתב את זה? אני שואל אותו. זו קושיא טובה. אז מה עם העולם שם? אתה יודע שיש חבורה של אמירתים, נכון? יש סיפור שכבר קרה. קראת את הדבר שאתה אומר? תקרא את זה, רבינו שלמה. "קראתי!" לא "אני קורא!" מה הבעיה איתך שם? זה הלל, כן. אומר סיפור. "כשהייתי בצרה, קראתי לה', אז הוא ענה לי," נכון? מה קורה איתך?

תלמיד: זה לא מהעבר. אולי כן. אולי לא. אני לא יודע. משהו קורה עם כל הדברים האלה.

מרצה: לא, זו הקדמה טובה מאוד ל"הודו לה'," נכון? אנחנו אומרים כשהוא היה בצרה ואנחנו כולנו בצרה, אז זה כאילו—

תלמיד: אנחנו לא בשום צרה.

מרצה: אנחנו לא בשום צרה. זה גם נגמר—מה אתה מתכוון, זה זמן על הניסר?

תלמיד: אבל אני אומר שאתה צודק שעל הניסר זה מצחיק. מה קורה פה? האם אנחנו בצרה? אנחנו לא בצרה. זה בסדר. אבל אני אומר שאם זה חלק אחד, "מן המצר" ו"הודו לה'," "מן המצר" זו ההכנה.

מרצה: לא, זו לא ההכנה. זה הסיפור. זה מספר לך מה קרה.

תלמיד: לא, לא, זה לא מה שזה עושה. זה לא מה שזה עושה. למה אנחנו משבחים, למה אנחנו מודים לה' או משבחים את ה', או איך שתרצה לקרוא לזה, זה מה שזה עושה. תקרא את כל הדבר, תראה. זה בלגן, זה כבר קרה.

מרצה: נכון. זה בדיוק מה שאנחנו עושים. אולי. נכון, אז זה - מיד אחרי זה, אנחנו מחזים בדיוק את הסיפור הזה.

תלמיד: לא בטוח שזה מה ש - מה קורה?

מרצה: אבל זו שאלה אחרת. זו שאלה טובה. זו לא תשובה כל כך רעה. אולי, אולי לא. אתה צריך לקרוא "לפני ה'" [קטע ההלל] בפנים ולראות אם זה הגיוני עם מה שאתה אומר. אני לא בטוח.

הצעד הראשון: הכרה בבורותנו

הקיצור הוא, אני חושב שאנחנו צריכים להתחיל להכיר בכך שאנחנו לא יודעים מה אנחנו עושים. זה מספר אחת. אנחנו לא יודעים איך לעשות את זה, ואנחנו לא יודעים למה אנחנו עושים את זה, ואנחנו לא יודעים על מה זה אמור להיות. אני מנסה.

זה הצעד הראשון של תשובה. אה, אנחנו לא עושים תשובה יותר. שכחתי. זה לא קרקס. שנא רבא [הושענא רבה]. שנא רבא. סוף סוף הבנו שלא ידענו שעשינו כל הקרקס, אז אנחנו צריכים לעשות תשובה שוב.

בכל מקרה, אתה חייב... זו הבעיה שלי.

האם פתרון אחד יכול לפתור גם בעיות ליטאיות וגם חסידיות? המקרה של סמכות האריז"ל

האם פתרון אמיתי יכול לטפל בשתי הגישות?

מרצה: אחד ללוצבך, אחד לחסידישייי [הגישה החסידית]? אני חושב שכן. אני חושב שפתרון אמיתי יפתור את שניהם. כמו שאמרתי על שבת, החסידישיד [החסיד] והליטבק [יהודי אורתודוכסי בסגנון ליטאי] מדברים על אותו דבר בסופו של דבר. אני חושב, לפחות ככה אני, בראש שלי, אין להם באמת מחלוקת על שבת. זו לא כמו תיאוריה שונה לגמרי.

כולם מבינים מה זה שבת, בשביל מה זה, אפילו מה המשמעות. כלומר, המשמעות נאמרת במפורש בתורה. אבל כולם מבינים בשביל מה זה. יכול להיות לך הבדל בהדגש. מישהו קצת יותר עסוק בחלק הזה, מישהו יותר עסוק בחלק ההוא. אבל אין ויכוח על מה אנחנו עושים כשאנחנו שומרים שבת. אין שאלה.

ובאותה צורה, אם אתה מבין את הרעיון של עבודה ואת הרעיון של אי-עבודה, אתה מסביר את החסידיש בזה, או משהו. אבל באותה צורה, אם היית מבין מה אתה עושה עם הלולב שלך, אז אנחנו צריכים להיות מסוגלים

לפתור - אני חושב משהו כזה - אנחנו צריכים להיות מסוגלים לפתור איך בעצם לעשות את זה על ידי הבנה של מה זה. אני לא חושב שזה רעיון מופרך.

הסמכות הסלקטיבית של האריז"ל: מקרה בוחן

דפוס האימוץ

מרצה: אני אתן לכם קצת רקע לזה, נכון? אז יש את הדבר הזה שבתחומים מסוימים כולם עושים מה שהאריז"ל אמר לך לעשות, כמו קבלה. כל החסידים וכל הספרדים, הם מנענעים את הלולב שלהם לפי הסדר שהאריז"ל לימד אותם לעשות. וכל הליטבקים לא. יש להם הבדלים קטנים, כל ההבדל הוא כמו חסר [קטן], אבל בכל מקרה, כולם עושים אחרת.

אבל למה? החסידים לא כולם עוקבים - לא כולם לפחות עוקבים אחרי כל מה שהאריז"ל אמר לך. האריז"ל אמר שאתה צריך לעשות את התפילין שלך ואף אחד לא עוקב אחרי זה, נכון? הוא אמר שאתה צריך לעשות את התפילין שלך ואף אחד לא עוקב אחרי זה. נכון, למה לא? כאלה חסידים של האריז"ל. או שהם מקשיבים לעצה שלו על מה שאתה באמת צריך לעשות. זה קשה, נכון?

החסידים, הם רק עושים את העבירות של הרבי, את המצוות של הרבי, תן לו לעשות, נכון? זה לאכול לפני התפילה וזה גם להתפלל שלוש שעות שאף אחד לא עושה. אבל אני חושב שיש גם סיבה למה דברים מסוימים זה עובד מאוד טוב - דברי הקבלה משתלטים מאוד, ואלה בדיוק הדברים שאף אחד לא יודע מה או למה הם עושים.

הבעיה: אסוציאציות סמליות מנותקות

מרצה: זה כמו, אם אתה מסתכל למה אתה צריך לעשות את ה[נענועים] בסדר הזה, הזמן הוא משהו כמו שזה נקרא כך לכן אתה צריך לעשות את זה ככה ואתה כמו, בחייך, מה זה קשור לשם של לולב? זה כלל יפה, כמו ענן מוזר, זה רמז, זה סימן. אבל יש איזושהי משמעות לנענוע לולב. אני כמו, אני לא יודע, תגיד לי למה, לפי מה שזה, זה חייב להיות ככה. והקנורק [תלמיד חכם] לא יכול להגיד לך, כי הוא ממש לא יודע.

אז האריז"ל בא, הוא אומר, תראה, יש לי תיאוריה, אני יודע מה נענוע לולב עושה. לפי התיאוריה שלי, הדרך הנכונה לעשות את זה היא ככה. כולם כמו, אוקיי, אז הבחור הזה לפחות יש לו סיבה למה שהוא אומר שנראה הגיוני. לפחות אנחנו לא ממש מבינים את הסיבה שלו - אנחנו לא קבלה, לא למדנו את ההיגיון שלו - אבל אנחנו מניחים שהוא בא ממקום שבו הוא מבין למה זה באמת, מה זה עושה.

הקשר היסטורי של כיווני הנענועים

תלמיד: מי האדם הראשון שמביא את כיווני הנענועים?

מרצה: זו שאלה אחרת - מה אתה מתכוון איזה אדם ראשון?

תלמיד: הם מופיעים [מוזכרים], מי שהתחיל לדבר על הדברים האלה.

מרצה: כן, מה אתה מתכוון? לא, למעלה למטה, כן, כן, אלה דברים שהם מופיעים, כלומר לא כמו האריז"ל.

תלמיד: לא, האריז"ל חוזר לאחור. כלומר, לגמרי לאחור. לגמרי לאותו, כמו כל הלכה אחרת.

מרצה: אבל הוא היה האדם הראשון שהחליף את הדברים האלה.

תלמיד: לא לגמרי. הוא החליף קצת. כנסת הגדולה אומר כמו האריז"ל, לא משנה, יש...

מרצה: כנסת הגדולה היה לפני הרבה זמן.

תלמיד: כן, לא משנה, אבל...

מרצה: לפני האריז"ל, או לא משנה, באותו זמן, לא משנה.

תלמיד: לא, לפני.

היתרון של האריז"ל: תיאוריה על פני כללים שרירותיים

מרצה: הנקודה שלי היא, אנשים התחילו לשאול את השאלה הזאת. אז לאריז"ל יש את הסברא הזו, למה אני צריך לעשות את זה ככה? וכן הלאה. זה לא כמו גמרא. זה לא שהאריז"ל הולך נגד גמרא. הוא הולך נגד משהו שאף אחד לא באמת יודע והוא בא עם הדרך שלו שהוא חושב שהוא יודע. אני לא אומר על המצב רוח, לא אכפת לי, אבל הנקודה היא שאנחנו תמיד לומדים עליו במילים אחרות שאם הוא אומר - לא, אבל זה נשאר אחרי זו הנקודה.

אם הרמב"ם - אני לא, הרמב"ם לא באמת אמר איך לעשות את זה אבל או סוג של לא אמר או לא הגיע לרמת הפירוט הזו - אבל אם הרמב"ם פשוט, למשל, אם נראה שלרמב"ם לא אכפת, זה לא עושה שום הבדל לפיו מה לעשות עם, ומישהו אחר כן אכפת לו, אז בדרך כלל יש חוק של מי שיותר אכפת לו.

תלמיד: כן, למה למישהו צריך להיות אכפת?

מרצה: אבל אנשים אחרים שכן אכפת להם, ויש להם שרכא תורייס [מקורות תורניים], והתורייס שלהם לא באמת מתחברים למה שנענועים אמורים להיות. אז אם מישהו בא ואומר, אני יודע מה הם אמורים להיות, ולפי ההבנה שלי של מה זה, לא לפי איזה חבז [שטויות] אקראי, כמו שאמרתי לך, כמו קלפינש בפוינא [גימטריה שרירותית], או חבז שבס [שבעה דברים], או איזה כללים אקראיים שמצאת ואיזה - מבוסס על מה שאני מבין מה זה, זה הגיוני לחלוטין להקשיב לבחור. אבל הסיבה שאתה מקשיב לזה היא כי אתה עצמך לא באמת יודע. אתה פשוט עוקב אחרי הבחור הזה שטוען שהוא יודע.

תלמיד: הייתי שוטר וזה בנקודה שזה אף פעם לא מסביר את כל שאר הדברים לא משנה כל דבר אני לא נכנס לכל דבר יש איזושהי סיבה כזאת אוקיי נכון כמו שלוש פעמים שלוש פעמים שלוש פעמים הכל שלוש פעמים.

מרצה: נכון? אין באמת שלוש פעמים, אני מניח.

תלמיד: כן, אף אחד, נראה כמו, הנקודה שלי עכשיו היא לא - לא רק שלא היית מודאג אם זה היה ארבע פעמים - הנקודה שלי היא שגם אם יש לך, אתה אומר שזה כמו, יש רוב הפעמים שאתה שם שלושה דברים על הרשימה שלך לכל מצווה, נכון? אוקיי, למה אתה שם שבע לשתים עשרה לשנים עשר השבטים? ושייכים, מעולם לא פגשתי בחור נהדר, אבל איך זה בא, למה אני שם שלוש טבעות על הלולב שלי בשבילם? הם עמדו על לולב, כמו שייכים, אין שייכים.

האופי השרירותי של ההסברים המסורתיים

מרצה: כשהאריז"ל עושה משהו, אני יכול לעשות תורה לכל דבר. זו הנקודה שלו. ואם הוא היה אומר שהוא צריך לעשות שלושה לאהרן, מרים ומשה, זה גם היה הגיוני. שלושה אחים, מאוד חשובים. זה לא, אין שום דבר אמיתי.

והבעיה החשובה יותר שלי היא שאין לזה שום קשר ללולב. לולב הוא, אני בטוח שמישהו הגה רש"י להסביר את הדברים האלה. אבל הנקודה שלי היא, האריז"ל בא עם משהו הרבה יותר טוב. הוא אומר, תראה, אני אסביר לך בשביל מה לולב, ולכן למה אתה צריך לנענע אותו שמאלה וימינה, ולמעלה ולמטה, לא משנה מה הדבר. ואז אנשים כמו, אוקיי, הבחור הזה יודע על מה הוא מדבר. וזה בעצם הגיוני.

הבעיה היא שאני לא בטוח - אם אתה באמת לומד את זה אז אתה מתחיל להבין שלא ברור שזה באמת הגיוני. אבל לפחות זה מה ש - זו הסיבה שזה משתלט על השיח והדברים האלה, כי אף אחד לא באמת יודע. זה הטיעון הבסיסי שלי.

התפקיד הלגיטימי של הקבלה בקביעת הלכה

הטיעון המרכזי

מרצה: וזו הסיבה שאני חושב שהדבר הליטאי של דברים כמו "כן, קבלה לא יכולה לעשות הלכה" - כמובן שהיא יכולה. מה זה הלכה? כל הלכה צריכה להיות לה סיבה. אם אתה לא יודע מה אתה עושה, מה אתה מתכוון

שהיא לא יכולה? כמובן שהיא יכולה. למה לא נדע קבלה? קבלה היא רק תיאוריה של המשמעות של דברים. זה לא קסם אקראי.

תלמיד: כן, זה לא מה שאני אומר. אני אומר שזה יותר מסתם עוד שיטה. כי שיטות אחרות פשוט אומרות דברים באקראי.

מרצה: לא, אבל האריז"ל מדבר רק על דברים שליטבקים למדו, במילים אחרות, לתקנות יש סיבות, נכון? אז הוא צודק. זו שיטה. אז אם היית מחזיק, אני אומר לך, תראה, מה שאני אומר זה דברים שהם לא ראויים - אתה עושה טקס. עכשיו הטקס הזה אמור להביא את הגשם. אני לא יודע. זה אמור לעשות משהו. אז הבחור שיודע איך להשיג גשם מטקסים, אתה צריך להקשיב לו. ולא לאיזה בחור שלמד איזה פוסק סכמה [מסגרת של פוסק] ולא יודע כלום. הגיוני לחלוטין.

שאלת האימות

תלמיד: הוא יודע איך לעשות את זה או שהוא יודע את הסיבות למה?

מרצה: הוא יודע איך מבוסס על הסיבות.

תלמיד: מה קורה אם הוא יודע איך והוא לא יכול להראות לך שום סיבות?

מרצה: זו שאלה אחרת. אז זו שאלה של להאמין לבחור הזה. אתה לא חייב לסמוך עליו אבל אם אתה סומך עליו אז זה הגיוני להקשיב לו. זה מה שאני אומר. אם אתה לא סומך עליו אז זה שקר. אבל האנשים אומרים שהם גוצ'י [טובים]. אם מישהו אומר אני לא יודע, אין לי סיבה להאמין שהבחור הזה יודע על מה הוא מדבר בכלל.

תלמיד: אבל הוא לא יודע למה הוא עושה את זה אז איך אתה יודע שהוא יודע מה הוא עושה?

מרצה: לא, יש שני סוגים של אנשים שוב. יש אנשים שאומרים אה אתה לא יכול לעקוב אחרי קבלה כי קבלה היא שטויות - אין בעיה אז, אין בעיה אז. אנשים אומרים לא, קבלה היא כל כך קדושה אבל אתה לא יכול לעשות הלכה לפיה כי להלכה יש כללים משלה - זה לא נכון. למה לא תעשה הלכה לפי מה המשמעות של דברים, לפי מה אתה עושה את ההלכה שלך? אני אומר אם אתה לא יודע את המשמעות של דברים איך אתה יודע שאתה עושה את זה? אתה לא יודע.

תלמיד: אה, אתה עוקב אחרי איזה בחור שאמר -

מרצה: אוקיי, בסדר.

תלמיד: אז אתה לא יודע שהוא באמת עושה את זה?

מרצה: שמי עושה את זה?

תלמיד: אה, הוא אומר על הבאת הגשם.

מרצה: כן. נכון? כי אתה הזכרת, אמרת משפט, אמרת שאתה צריך לעקוב אחרי הבחור שבאמת יכול להביא את זה. נכון? במילים אחרות, למאסטר של המאסטר.

תלמיד: לא. נכון? אז אמרתי לך, שאלתי, איך אתה יודע שהוא עושה את זה?

מרצה: אה, אתה רואה שיורד גשם, זו השאלה.

תלמיד: אה, זהו.

מרצה: לדברים האלה אין לך בעיה. אז אתה לא צריך סיבה, אתה רק צריך את המאסטר.

שני מסלולי סמכות

מרצה: לא, אבל זה משהו, זה דבר אחד, אבל הדבר האחר - ובכן, אתה יודע למה. זה דבר אחד, והדבר האחר הוא שאם יש לו איזושהי תיאוריה, ובדרך כלל הדברים האלה מבוססים על הקבלה, אבל לא אנשים שפשוט אומרים לך שהם מביאים את הגשם. לפעמים הם עושים, אבל רוב הזמן הם אומרים שיש לי תיאוריה.

עכשיו, התיאוריה שלהם לא מובנת לאנשים רגילים כי היא מבוססת על איך טקסים עובדים, ואיך טקסים עובדים לא נגישים לאנשים רגילים. אין בעיה. אבל הבחור הזה, הוא מומחה. הוא כן יודע איך זה עובד. אז למה לא תקשיב לו? זה טקס. זה ממש, מה אתה חושב?

שוב, אלא אם כן אתה אפיקורס אמיתי, אתה חושב שהכל מעורבב, אין סיבה לכלום. אז האפיקורס לא צריך לעקוב אחרי זה. אבל אז אתה אפילו לא יכול לפסוק שום הלכה אלא אם כן זה אומר דרשו [במפורש] כבר. כי אתה ממש לא יודע כלום.

המכניקה של מצוות: למה מומחיות באינטראקציה האלוהית חשובה

טיעון "שאל מומחה אלוהים"

התייעצות עם מומחיות שמתאימה לתחום

מרצה: אז זה על לעשות משהו שקשור לאלוהים, אני לא יודע. אז אתה צריך לשאול מומחה אלוהים, מה כל כך מסובך? אוקיי, בדיוק כמו בחושן משפט, אתה שואל בחור שמבין על בבא מציעא. כשבחושן משפט, פיוס אלוהים, אתה שואל בחור שיש לו שפה עם אלוהים. זה לא ברור? את מי אחר אתה צריך לשאול?

אה, אתה חושב שאתה לא מדבר עם אלוהים כשאתה מתפלל, אבל אין מה לעשות, אין פעולה אלוהית בזה? אוקיי, אז אני לא יודע מה אתה חושב שאתה עושה. זה פשוט מצווה. זה מצוות תפילה. אז אתה חזרת לבעיה הקודמת, שאתה ממש לא יודע איך לעשות את המצווה הזאת. זו תהיה הבעיה הליטאית האמיתית. שאל אותו.

למה המקובלים היו (ועדיין) מצליחים

טיעון היסטורי-פילוסופי

מרצה: זה אחד הטיעונים שלי - זו הסיבה שאני חושב שאחת הגדולות - זה טיעון היסטורי אבל גם טיעון מאוד חשוב - אחת הסיבות שהמקובלים היו כל כך מצליחים ועדיין כאלה היא כי הם באמת דאגו לדברים כאלה. הם לא היו מרוצים לומר "אה זו מצווה לקחת לולב, אם אף אחד לא יודע למה, ואנחנו צריכים לעקוב אחרי הכללים שנקבעו בשולחן ערוך שאומרים בספר שאף אחד לא יודע למה גם, כמו שאין דרך לדעת למה." כמו למה הדם כאן מעכב ולא תמונת האכילס [התייחסות לא ברורה, אולי פרט ספציפי בדיני טקס]? אני כמו, למה?

אם אין לך מושג מה קורה - שוב, יכול להיות קצת - אבל אתה מבין על מה אתה מדבר. אתה מבין מה אני אומר? כולם יודעים. אנחנו יודעים מה עובד. אתה יכול לראות אפילו אם זה עובד או לא. אבל אתה יודע על מה אני מדבר. אני יודע מה זה חושן משפט. אני יודע שזה חושן משפט. אני יודע שזה חושן משפט. אני יכול להבין. כשאני אומר למה, אני אפילו לא מתכוון לרמה של טעם. זה מוצדק לבחור או משהו. אני פשוט חושב שאני יודע מה אני עושה.

האנלוגיה של הדיין: מומחיות במכניקה, לא רק בכללים

מרצה: אם אתה רוצה לדעת יותר טוב, אתה שואל מישהו שיודע יותר, מישהו שיותר מכיר עסקים או יותר מכיר בני אדם, איך הם עובדים ועסקאות הכספיות שלהם, והוא יעזור לך עם ההלכה שלך. זה מה שבעצם - זה מה שלהיות דיין זה. דיין הוא מישהו כמו שמואל בדיני, מישהו שעוסק הרבה בדברים האלה ויודע איך הם עובדים, יודע מה גורם להם לתקתק, ויודע את ההיגיון מאחוריהם וכן הלאה.

וזה אבסורדי לחשוב שדברי טקס הם רק משפטיים. כמו, יש רק עוד חוק אחד ואתה צריך לשאול מישהו שהוא מומחה בחוק. כמו, זה לא חוק. אין הלכות תפילה. תפילה היא דרך לגרום לאלוהים למה שאתה רוצה. אוקיי? זה הפשט. איך זה עובד, אני לא יודע איך זה עובד תיאולוגית. אז אתה צריך לשאול מישהו שיודע תיאולוגיה להגיד לך איך להתפלל.

מצוות טקסיות והמכניקה שלהן

המרצה: ואם יש מצוות אחרות שהן מסוג של תפילה, כמו מצוות ריטואליות, כמו שהמטרה שלהן—ה*פרופטיק אמור* [לא ברור, אולי "הנביאים אומרים"] אומר שהן נעשו כדי לעשות—זה מה שאמרתי, הן נעשות כדי להוריד גשם. זה בשביל זה הן. אז צריך לשאול מישהו שיודע

איך לוקחים ענף ומורידים גשם דרך זה. האם לא אותו צריך לשאול? האם זה כל כך מסובך, מחשבה כל כך מוזרה?

אם אתה חושב שהאיש אומר שטויות, אין בעיה, אז תמצא איזה בחור אחר שלא אומר שטויות. אבל אתה חייב להבין את זה, אחרת זה לא הגיוני.

ביקורת על תיאוריית ה"רגש" החסידית

התיאוריה והפגמים הברורים שבה

המרצה: ראית פעם *חסיד* שיש לו גם תיאוריה אחרת שחושב שאין דבר כזה לנענע ענף ולגרום לקב"ה להוריד גשם או איכשהו להוריד גשם בגלל זה? הוא אומר שהכל עניין של רגשות פנימיים—וזה גם לא נכון, ברור, נכון? זה לא יכול להיות נכון. האם זו לא תיאוריה שגויה באופן ברור גם כן, נכון? תיאוריה *פריידיש* [יידיש: מוזרה/זרה]. אם יש תיאוריה, היא גם שגויה באופן ברור, נכון? היא שגויה כמו התיאוריה הליטאית שהכל הלכתי וצריך לשאול מומחה הלכתי.

סליחה—יש—צריך לשאול—למה *מקובלים* יודעים שלאנשים יש רגשות וברור שאולי זו *מצווה* להרגיש רגש מסוים לפעמים, אבל זה לא יכול להיות הסיבה שצריך לנענע לולב. אני מבטיח לך שזה לא מעורר שום רגשות אצל אף אחד. או אפילו אם כן, זו לא יכולה להיות המטרה של זה. יש דרכים טובות יותר לעשות את זה. אז זה חייב להיות על לעשות משהו. אני לא יודע מה. אנחנו צריכים להבין מה זה.

בעיית היתירות: אותו רגש, מצוות שונות?

תלמיד: נראה שאתה כן יודע מה כי אתה בטוח זורק את האפשרויות האחרות.

המרצה: איזו אפשרות?

תלמיד: אפשרות הרגש.

המרצה: כן, ברצינות? בגלל זה בפסח יש מצה ובסוכות אנחנו מנענעים לולב ובחנוכה אנחנו מדליקים מנורה. הכל מאותה סיבה.

תלמיד: אתה באמת מאמין שזה מאותה סיבה?

המרצה: בדיוק אותו דבר? יש רק שלושה—יש רק שלושה רגשות, מה?

תלמיד: כן, תראה על כמה רגשות יש?

המרצה: האנשים ששרים שירים אקראיים כל הזמן, בסדר? ובשביל ה—ובשביל הדבר הם שרים בעצם את אותם שלושה שירים, נכון? אני לא מתכוון לאותם שירים ממש אבל הם עושים בעצם את אותו דבר, נכון?

תלמיד: אה, אתה חוזר לחלק הזה.

המרצה: לא, ועכשיו אני מדבר על זה כתיאוריה. לפני דיברתי על זה שהוא עושה את זה כי הוא לא יודע. אני אומר שאולי אין לו איזושהי תיאוריה, והתיאוריה שלו היא שהכל עניין של להרגיש *הרגש*—זה לא נכון. מה עם איך אנחנו הולכים לשניים וחצי רגשות וזו לא סיבה טובה למה לנענע—לנענע את הלולב שלך פשוט לא הגיוני. הגיוני לך?

תיאוריית ה"חיבור" והמגבלות שלה

תלמיד: אני לא מבין את ה*ספרים* האלה. הם לא מבינים שכמובן יש להם מחשבות טובות אבל הם לא מבינים שכל שבוע הוא אומר משהו אחר שזה אומר שאני חולה כי זה מובן אני שומר אנחנו מתענים אז הם מאמינים שהם מבינים שיש טעות שאלוקים אוהב את כולם ואני חולה כי אנחנו מנענעים לולב מאותה סיבה הלו מה קורה יכולות להיות לי תיאוריות לענות על השאלה הספציפית הזו גם אבל אני רק אומר לך שאפשר אני לשאול אותך זו לא תיאוריה טובה סוג של שאלה.

המרצה: כשהרמב"ם אומר שכל המצוות הן משלוש קטגוריות—כמובן, בסדר, כמובן, כמובן שלרמב"ם יש תיאוריה דומה, קצת יותר טובה אבל כי הוא בעצם שואל את השאלה הזו. הוא לא רק אמר "אה זה הכל על זה." הוא ניסה לענות על השאלה הזו.

תלמיד: כן, אבל כמו כל הזמן הזה שפספסתי בעצם בנוי על שלוש אפשרויות יש שלושה דברים כלליים אבל הוא כן—הוא כן מנסה להסביר למה הוא צריך את כל הדברים האלה זה מה שהוא עושה כמובן הוא עושה את זה בכלליות גדולה שהוא עצמו אומר אבל הוא עושה הוא לא רק אומר—

המרצה: רק כדי להיות ברור, לרמב"ם יש יותר קטגוריות מאשר ל*ספרים* החסידיים. אפילו עם האמירה שלו שהכל התחיל בשני דברים, זה עדיין שני דברים. ל*ספרים* החסידיים יש רק דבר אחד—כמו להרגיש רגשות אקראיים, להיות מחובר. איך אומרים עכשיו? להיות מחובר. אתה לא מספיק מחובר בשירה של השיר הזה אתמול, אתה צריך לשיר שיר אחר היום.

כשאתה מדבר על לולב, הטיעון שלך הוא בעצם שאתה אפילו לא מחובר—זה באמת מה שאתה טוען. אתה מחובר אבל לא ללולב.

תלמיד: תודה.

המרצה: אתה מחובר באופן אקראי. אתה מחובר עם ה*ניגון*, זה דבר טוב מאוד לשיר *ניגון*. זו מצווה גדולה, אתה יודע מה הבעיה? זו מצווה גדולה להרגיש *אהבת ה'*, זו מצווה גדולה. ואם הדרך שלך להרגיש *אהבת ה'* היא לשיר שירים, זו מצווה גדולה לשיר שירים. זו מצווה אחת, *מצווה* להרגיש *אהבת ה'*. מה עם מצוות *לולב*? זה לא יכול להיות אותו דבר. זה *שולחן ערוך*, זה אותו דבר פעמיים.

זה כמו בישיבות, הכל תורה. בדיוק. אני שואל, זו תורה גדולה. אני לא עושה *חילוק* על הערך של זה. אני רק אומר שזה נראה קצת מוזר לומר שבסוכות אנחנו מנענעים לולב בשביל זה ובחנוכה אנחנו מדליקים מנורה בשביל זה ובפסח אנחנו אוכלים מצה בשביל זה ואז התורה אומרת אחרת—היא אומרת בפסח אנחנו אוכלים מצה כדי לזכור שהייתה לנו מצה במצרים ובסוכות אנחנו מנענעים לולב אבל זה לא אומר בתורה למה אבל אנחנו אוכלים בסוכה כדי לזכור שה' עשה דברים שונים—זה דומה אתה אומר תדחוף את ה*פשט* עם ה*פסוק* שניהם *יציאת מצרים* יפה מאוד אבל יש שונה—היבטים שונים של ה*יציאת מצרים* הזו.

היבטים שונים של אותה קטגוריה כללית

תלמיד: האם יש הבדל גדול?

המרצה: אני לא יודע, אבל יש הבדל כלשהו. אני יכול לתת לך סיבה. אני יכול לתת לך הסבר. זה, כן, הסוכה היא *שפע*, וזה ה*בחיפזון* זה אומר. שני דברים שונים. זה לא אותו זמן. זה אותו *כלל*, אבל זה לא אותו *פרט*. נכון?

אז, בסדר, אם אתה *חסיד ספורא* ואתה רוצה להסביר לי מה ההבדל ברגש של הסוכה, בסדר, אין בעיה. אז אתה עושה משהו. אני עדיין חושב שזו תיאוריה שגויה, אבל אתה עושה משהו לפחות.

מה באמת אומר "חיבור"?

הדיון הפילוסופי

תלמיד: אם נדבר על זה בצורה הפוכה, אני חושב שנוכל להסביר את זה קצת יותר טוב. אם אנחנו מדברים על זה מ, האם הרגש הזה יביא לידי ביטוי את ה*עשייה* הזו אי פעם? אני לא יודע אם זה, כן, אני לא יודע אם זה לפי התיאוריה שהכל עניין של או בא מ או הולך לרגשות, כן, אז זו תהיה שאלה טובה. אני לא מנוי על התיאוריה הזו בכלל, אז אין לי את השאלה הזו.

המרצה: לא, אבל זה מה שחיבור באמת אומר, נכון, אם אתה מתחבר ללולב, מה זה אומר להתחבר ללולב? במילים אחרות, זה אומר שהחיבור *שייך* בגלל מה שאתה עושה, נכון? אז, במילים אחרות, זה של הרגש הזה שאמור להיות הרגש הנכון, נכון? אמור להיות איזה חיבור נכון, כן, שמתבטא דרך הפעולה הזו. האם זה לא כמו בהגדרה מה זה אומר להתחבר באמת?

תלמיד: אני לא בטוח. אולי זה הפוך. אולי הפעולה אמורה להוביל אותך לרגש מסוים או משהו.

המרצה: בא משני הכיוונים, בסדר. אבל אפילו—אבל אפילו זה לא יהיה—מה אם זה כל הזמן אותו רגש אז נראה שזה מיותר שיהיו כל כך הרבה מהם או כל כך הרבה שונים.

תלמיד: אני לא יודע את החלק הזה.

המרצה: כן, את החלק הזה קיבלתי. אני רק כן.

תלמיד: כן.

חוסר האפשרות לשחזר את המעשה מכללים כתובים: למה אנחנו לא יודעים מה אנחנו עושים

הבעיה בהפקת מצוות ספציפיות מרגשות כלליים

האם אהבת ה' יכולה לייצר מעשים ספציפיים?

תלמיד: זה יכול להיות בשני הכיוונים. בסדר. אבל אפילו זה לא יהיה... אם זה כל הזמן אותו רגש, אז נראה שזה מיותר שיהיו כל כך הרבה מהם או כל כך הרבה שונים.

המרצה: לא, לא, את החלק הזה, כן, את זה אני מבין. את החלק הזה אני מבין. אני רק אומר—

תלמיד: אתה כן?

המרצה: כן. אבל אני אומר, אם אתה שואל את זה על החסידים, אני חושב שהשאלה צריכה ללכת בדרך הזו, כי זה מה שהם באמת מאמינים.

אני לא יודע אם הם מאמינים בזה. אני לא יודע כלום. כשאני אומר חסידים, זה כמו כשאני אומר ליטווק, זה איזה בחור אידיאלי שלא באמת קיים. אבל אני לא יודע שהם חושבים שזה מה שהיית עושה.

בעיית "אברהם אבינו עשה עירוב תבשילין"

לפעמים אנשים אומרים את זה, כמו, אברהם אבינו אהב את ה' כל כך, ולכן הוא עשה עירוב תבשילין. אני לא חושב שזה נכון. שמעת פעם משהו כזה? כלומר, אולי זה נכון. אני לא יודע.

אתה יודע, אנחנו פשוט לא מספיק חכמים. אין לנו מספיק כדי לדעת איך זה מוביל אותך לעשות—הם כנראה צריכים באיזה מופשט, כמו דרך כללית, זה אולי נכון. אבל אתה צריך להוסיף את כל הפרטים כדי שזה יהיה הגיוני. והפרטים האלה הולכים להיות בעצם ההלכה בסוף.

כמו, אתה הולך לומר משהו כמו, "אני באמת אוהב את ה' כל כך, אז לכן הוא רצה ששבת לא תהיה אותו דבר כמו יום טוב, כי שבת בשביל איזה..." והנה אתה הולך להסביר לי למה אנחנו צריכים—שזה הולך להסתיים בלהיות מה שההסבר לזה. אני לא יודע מה זה.

ואז היית אומר לכן אברהם אבינו רצה שלשבת יהיה חלק משלה. קח פעם אחת. זה מה שהם אומרים. אז הם לא אומרים כלום, כי אז הם חוזרים לומר מה שכולם חשבו לפני זה. לא שום חידוש.

תלמיד: מה אתה מתכוון?

המרצה: אתה מסיים כמו—תשאל ליטווק, תשאל גמרא. למה יש לך ליטווק? מה הגמרא אומרת? למה יש לנו עירוב תבשילין? בסדר, משהו עם איכון. בסדר, כולנו לא אמורים להיות מייכין לשבת ביום טוב. למה לא? בגלל מה ש—יש חמש שיטות שונות, נגיד. ולכן, אם אנחנו עושים עירוב איכשהו, זה או, מה ש, איכשהו זה מציל אותנו מהבעיה הזו, בסדר? כן?

אז אברהם אבינו בעצם הבין את זה. אין לזה שום קשר לאהבת ה'. זה שכל ישר פשוט.

תלמיד: אה, חשבתי שאתה רק מתבדח עם המילה אהבת ה'.

המרצה: אני מתכוון לומר, כשאתה יודע ומבין—

תלמיד: בסדר, אז אתה רק אומר שיש סיבה לעשות דברים ומעולם לא הבנתי את הסיבה. תודה רבה.

המרצה: אני מתכוון, מהסיבה, מהרגשות הנכונים, נכון?

תלמיד: לא רגש.

המרצה: לא רגשות קורים כאן. הכל. שכל זה רגשות. זה לא רק סיבות. זה על כל מכלול המצב האנושי.

תלמיד: כן, אבל אין רגש ספציפית.

המרצה: אם החסידים של שפודים מנסים לומר משהו אחר.

איפה העמדה החסידית מדלגת על שלבים

החסידים תמיד מנסים לומר שכל המטרה של כל התורה היא להרגיש רגשות ספציפיים והכל רק על זה. ולכן אברהם אבינו לא באמת היה צריך לדעת הלכות עד רבות כדי לעשות עירוב תבשילין, כי היו לו הרגשות הנכונים ופשוט איכשהו קרא לו לעשות עירוב תבשילין. שם הם נוטים לדלג על שלבים.

אחרת, אם שכל נומא לא אומר לך שום דבר שלא היית יודע מהגמרא, כמובן שאתה יכול לומר, אברהם אבינו עשה עירוב תבשילין. למה? כי יש סיבה לעשות עירוב תבשילין, ואם הסיבה נכונה, אז היא נכונה לאברהם אבינו, זה כמו שהיא נכונה לך. זה כמו תורה מאוד של צדיקים. כמו, הוא עושה מצוות כי הן הגיוניות. אם יש אנשים שלא מספיק חכמים אז אנחנו צריכים לספר להם, נכון.

אני לא חושב שזה מה שאני אומר שאני בדרך כלל מנסה לומר משהו יותר או פחות תלוי בפרספקטיבה שלך או משהו אחר.

דיון על עמדת האדמו"ר הזקן

תלמיד: חשבתי שראיתי את זה בדברי האדמו"ר הזקן. אני לא חושב שהוא אומר את זה, או אם הוא היה אומר את זה זה יהיה משהו כל כך ברור שאני לא יודע את זה.

המרצה: כמו, מרגיש כאילו אני רוצה—אני רוצה שהם באו כמו בחבורה וסיפרו לו כמו חשבתי על זה בעצמי והוא כמו הראה לי כמו זה בלי הפרק. אולי זה פשוט שוט אבל כמו לי כמו הוא לא התווכח בדרך כלל התווכח איתי הרבה אבל לזה כמו הוא—אולי זה הצ'אט שלו ומה זה אומר בסדר אבל זה נשמע כמו מבריק כמו תודה רבה.

מה החידוש הגדול? איך הייתי לתוך רגשות? כמובן שהוא היה לתוך רגשות. הוא תמיד לגמרי לתוך רגשות. כמובן שהוא היה. אז הוא הבין שזה לא עובד כל כך טוב אז הוא ניסה להתרחק מזה בכמה דרכים. אבל הוא היה מאוד לתוך רגשות.

תלמיד: בסדר, טוב.

המרצה: מה טוב? טוב. אז אנחנו לא יודעים. זה כל מה שאתה צריך תמיד לדעת הכל. אז אנחנו לא יודעים.

הטענה הטרגית המרכזית: אנחנו לא יודעים מה אנחנו עושים

מצב הבורות שלנו

אתה לא יודע למה אנחנו עושים את העירוב. אנחנו לא יודעים בשביל מה זה. אנחנו אפילו לא יודעים איזה סוג של דבר זה יכול להיות. פשוט לא יודעים. אתה יודע, אנחנו לא יודעים בגלל החורבן. אני חושב שזה הראשון. מאז אנחנו לא יודעים. זה מה שאני חושב. זה מצב מאוד עצוב.

אולי המקובלים יודעים. לפעמים. ובכמה ימים. אבל אנחנו לא יודעים בגלל זה.

הוכחה מספר נחמיה

איך אנחנו יודעים שאנחנו לא יודעים? זה אומר בפסוק, בספר נחמיה. זה אומר שהם קראו את התורה, הם מצאו בתורה, זה אומר שהם צריכים לשבת —הם הלכו ועשו סוכה. אולי זה אומר גם שזה עשוי מארבעה מינים, תלוי איך אתה קורא את הפסוק.

אז מה אני לומד מזה? שאף אחד לא ידע איך לעשות את הסוכה. הם פשוט מצאו פסוק. אתה מסתכל בפסוק, אתה עושה סוכה שאומר פסוק? בדיוק, זה אומר גרסה של הפסוק, אלא אם כן יש לך פירוש לא פשיטא של הפסוק הזה.

נראה לי שהפסוק אומר את זה בגלל זה, כדי לספר לך שאנחנו לא באמת יודעים. כמו שעזרא אמר, והמשנה הראשונה, הם במפורש אמרו שהם לא באמת יודעים איך האורים ותומים עובדים, נכון? כי אין להם אורים ותומים. זה לא עובד, נכון?

בעיית האורים ותומים

הוא אמר, "עד שיעמוד כהן לאורים ותומים". יש עד שיעמוד כהן אלים, נכון? וזו הסיבה שזה לא יכול להיות מכריע ספק אם למישהו יש כהן.

אבל מה שהוא אומר זה, למה לא יכול להיות מכריע ספק אם למישהו יש כהן? כי אין להם אורים ותומים. בסדר, אז אין להם דרך קסם. אז תמציא זה כמו, לעלך, ספק, לקולא, לחומרא, מה הבעיה?

מה שהוא אומר זה, אין לי דרך להבין את זה, כי אני לא יודע מה זה כהן. אולי אני אפילו כהן, אבל אני לא יודע איך להיות כהן, כי כהן זה מישהו שיודע איך לדבר עם האורים ותומים ולקבל תשובות, נכון? זו אחת מהעבודות העיקריות שלו.

"יורו משפטיך ליעקב ותורתך לישראל". כמו, כהן זה מישהו שיודע איך לקבל תשובות מאלוקים. זה תיאור התפקיד שלו. איך הוא עושה את זה? האורים ותומים, אני מניח. כל הקורבנות יש להם קשר לזה. כל העבודה של הכהן, זה חלק מזה. איכשהו, הם יודעים מה הם עושים.

ואני? אני לא יודע. אני יודע חומש. אני יכול לפתוח את התורה ואני יכול לקרוא מה זה אומר ואני יכול לנסות לעשות מה שזה אומר. אולי גם כמו איזו מסורה מה זה אומר, בסדר. אבל הוא לא יודע מה זה אומר. הוא לא יודע איך לעשות את זה.

דוגמת העמוני והמואבי

אז אני חושב - ואולי אני טוען טענה מוזרה - אבל אני חושב שכשכתוב שמצאו בתורה, ואותו דבר כתוב, מצאו בתורה שאי אפשר להתחתן עם עמוני או מואבי - אבל זה אומר שהם לא הבינו את זה בעצמם, נכון? כי עד עכשיו הם היו מגרשים את העמוני והמואבי לפני כן, נכון? והם הפסיקו רק כי כתוב בתורה. לא בגלל שהם הבינו שזה רע, נכון?

מצב מאוד עצוב.

למה הזקנים בכו בבית שני

זו הסיבה שהאנשים שזוכרים את בית המקדש הראשון בכו. הם אמרו, מה קורה איתכם אנשים? אין לכם בית המקדש. מצאתם את התכנית ופשוט עקבתם אחריה אבל אתם לא יודעים מה לעשות.

חוסר האפשרות לשחזר מעשה מכללים כתובים

תיאורים מודרניים של בית המקדש

כמו שאני אומר להם על כל התמונות שיש לנו היום של בית המקדש שכולן לגמרי לא נכונות. ואני מקווה שכשמשיח יבוא אף אחד לא יעקוב אחריהן. כי זה כמו - זה כמו מישהו שמוצא תפריט ישן וכמו עושה את כל הארוחה על בסיסו.

אתה צריך לדעת איזה סוג של בגדים אתה לובש ואיזה סוג של מצב רוח אתה נמצא בו ואיך אתה עושה את זה. אני פשוט הולך לעקוב אחרי שלושת הכללים שכתוב. תוודא שלא לשים יותר משלוש פיסות מלח. ותוודא שהכוס הזו לפני הכוס ההיא. אוקיי, תודה רבה. אבל אני לא יודע כלום מזה.

העיקרון הכללי

אתה לא יכול לשחזר משהו. כלומר, אולי אתה יכול, אבל זו תהיה העבודה. אבל באופן תמים, אתה לא יכול לשחזר משהו מכללים כתובים. זה בלתי אפשרי לכתוב.

קורס מדעי המחשב בהרווארד: תרגיל כריך החמאת בוטנים

מישהו ינסה לכתוב, כאילו, אתה יודע, יש דרשה מפורסמת - כבר נתתי לכם את הדרשה הזו? זו אחת הדרשות החשובות מאוד שלי שאתם צריכים לדעת.

יש קורס מדעי מחשב מאוד מפורסם בהרווארד, אני חושב, שמנסה להראות לך כמה קשה לגרום למחשבים לעשות דברים שאתה רוצה, כי מחשבים הם גולמים. זה בדיוק מה שאתה אומר להם. עכשיו שיש לנו בינה מלאכותית, הם נעשו אפילו יותר גרועים, אבל הם אפילו לא עושים מה שאתה אומר להם. אבל הרעיון הבסיסי של מחשב הוא שהוא עושה בדיוק מה שאתה אומר לו. הוא לא מבין שום הקשר.

אוקיי, שוב לפני כן כן - הוא לא מבין שום הקשר של מה שאתה מתכוון וכן הלאה. אז כולם מניחים שאם אתה פשוט כל כך פשוט תגיד להם. אז הוא אמר אין בעיה. אני רוצה שתכתוב את רשימת ההוראות להכנת כריך חמאת בוטנים וג'לי.

אז כולם לוקחים עט ונייר וכותבים כמה שלבים יש. ואתה כותב, אני אכין את הכריך. ואז הוא אומר לאילן, אה, בסדר. ואז הוא אומר, אוקיי, הם יקראו או מישהו אומר את זה. אני לא זוכר אם הם עושים את זה עם כתיבה או לא. מישהו, אז הוא לוקח מישהו, הוא נותן להם את כל המרכיבים. הוא אומר להם, אוקיי, עכשיו עקוב אחרי ההוראות של הבחור הזה.

ורוב הזמן, הוא מסיים עם ג'לי על הראש ועם לחם. כי כאילו, אם אתה אומר, תכין כריך חמאת בוטנים, איך אתה כותב את הכללים? אתה אומר משהו כמו, קח לחם ושים עליו את חמאת הבוטנים. אוקיי, אז הוא לוקח את הלחם, והוא לוקח את צנצנת חמאת הבוטנים ושם אותה עליו.

אה, רגע, שכחתי להגיד לך, אתה צריך לפתוח את הצנצנת, נכון? אני לא מכיר אדם מספיק כדי להגיד את זה, כי הוא יודע. בהבנה, אתה פותח את הצנצנת, אבל יש מחשב, אני לא יודע. אה, רגע, אז אני פותח את הצנצנת, ועכשיו, כמובן, הוא שם את כל הדבר. אה, רגע.

כדי לפתוח צנצנת עקשנית, הרץ חם - אתה מבין מה אני אומר? אתה מבין שבעצם דיבור אנושי רגיל לא מנסח את כל מה שנדרש כדי להבין. זו כמו בעיה קלאסית, למעשה, בבינה מלאכותית.

אבל לא לעכשיו. הנקודה היא, נכון, אם אתה רוצה באמת לעשות הכל מפורש אתה בסופו של דבר כותב הוראות מאוד מסובכות. כמו מה שחשבת - כמה שלבים אתה חושב שיש להכנת כריך חמאת בוטנים וג'לי? שלושה שלבים, נכון? לחם, חמאת בוטנים, ג'לי כריך. לא. מתברר שזה לפחות 17 שלבים. לך לארון. רגע, איזה ארון -

הטרגדיה של ההקשר האבוד: למה היהדות שלאחר החורבן היא שחזור זיכרון

התורה מניחה ידע מוקדם - שאין לנו יותר

הטקסט הכתוב מעולם לא היה עצמאי

מרצה: אתה מבין שבעצם דיבור אנושי רגיל לא מנסח את כל מה שנדרש כדי להבין. זו כמו בעיה מאוד קלאסית למעשה בבינה מלאכותית, אבל לא לעכשיו. הנקודה היא, נכון, אם אתה רוצה באמת לעשות הכל מפורש, אתה בסופו של דבר כותב הוראות מאוד מסובכות. כמו מה שחשבת, כמה שלבים אתה חושב שיש להכנת כריך חמאת בוטנים וג'לי? שלושה שלבים, נכון? לחם, חמאת בוטנים, ג'לי, כריך. לא, מתברר שזה לפחות 17 שלבים. לך לארון. רגע, איזה ארון? פתח אותו. אל תעמוד ממש שם כשאתה פותח אותו, כי זה מתנגש בראש שלך. רגע, קודם זוז קצת אחורה. אולי, אם הם אומרים כל כך הרבה דברים, אלא אם כן זה רובוט, הוא לא יודע כלום.

אז מה אני אומר מזה? זה בעצם איך שאנחנו עושים מצוות, מאז זמן עזרא ונחמיה. כי התורה היא בקיצור, שאנשים אומרים, למה התורה לא אומרת כלום? זה לא ככה שתקשורת אנושית עובדת, תקשורת אלוהית גם כן. אתה לא יכול להגיד הכל. אנחנו אומרים את הדבר האחד שאתה לא יודע אנחנו אומרים, אבל כבר יש לך את כל העולם שאתה צריך להבין.

אתה יודע מה זה אומר? מה זה הקרבן? אתה יודע מה זה פסח? אתה יודע מה זה סוכות? כשכל מה שכתוב הכפורת, המחנה קרא, כך שזה נותן לך חידוש. היית חושב שאתה יכול לקחת דרך אחרת אחרי שזה אחר. האם אני יודע מה זה? עכשיו אנחנו אפילו לא יודעים מה זה, אבל בהנחה שאי פעם למדו, תקשיב לשבני שלי, הבינו בדיוק מה זה אומר. ואל תעשה את זה שמונה ימים עם חובת הצעיר. אל תעשה בקולג'. כלומר, אני לא יודע איך. פשוט כל הדברים האלה מפורשים, אבל מה זה בכלל אומר לעשות את זה? זה לא אומר כי הוא הניח שאתה יודע את הדברים האלה.

האובדן הטרגי: פעם ידענו, עכשיו לא

ופעם ידעת את זה. עכשיו אין לנו את זה. כל מה שנשאר לנו זה - זה הכי גדול - אנשים חושבים שזה דבר יפה. זה דבר מאוד עצוב. יש לנו רק את ההוראות הכתובות, ואנחנו מסיימים כמו זה עם הג'לי על הראש.

וזו הסיבה, מאז תקופת תחילת בית שני, שום דבר לא עובד. זה כמו תירוץ כשאנחנו אומרים את זה ביום כיפור. אנחנו מנסים להצדיק את עצמנו. אנחנו לא יודעים כלום. אנחנו לא יודעים כלום. אנחנו אפילו לא יודעים איך לעשות את התורה. זה מה שאני אומר. כי זה לא...

תלמיד: זה מה שאני מבין ממה שאתה אומר.

מרצה: כן, כן. אני אומר כשזה נאמר בסליחות, אתה גורם לזה להישמע כמו דבר טוב. זה דבר מאוד רע. זה באמת... כן, אנחנו אומרים את זה ב...

תלמיד: זה דבר טוב. זה דבר רע.

מרצה: לא, לא. זה לא מה שאני אומר. אני לא... יש לנו... זו הנקודה. ואנחנו ממש לא יודעים איך לעשות שום דבר.

מאז בית שני: עידן השחזור

השחזור החכם של עזרא - אבל עדיין שחזור

אז, בינתיים, אנחנו ממציאים דברים. זה מה שהחסידים לא יכולים להמציא את ההבנה שלהם. לפחות אנחנו מנסים לעשות את זה. אבל אם אתה אפילו לא מנסה לעשות את זה ואתה מגמגם, זה כמו שהם הולכים לעשות את כל הכללים באמאם שביר כי אתה לא יודע את כל הכללים. זה לא אפשרי שאתה צריך לדעת את כל הכללים ממה שכתוב.

אל-קורסאן, המשנה באה וממלאת כמה דברים. ואז זה היה כמו, איך יכול להיות שהמשנה לא ידעה איך לעשות את בית המקדש? זה היה לפני חמש דקות. ובכן, בית המקדש אפילו לא ידע. אני חושב שזה היה לפני אלף שנה. כלומר 600 שנה לפני המשנה, זה שבו אנשים... אולי אפילו אז הם לא ידעו, כי הם ניסו לעשות את זה על הזוהר, והם שכחו איך לעשות את זה. מי יודע?

הנקודה היא, אנחנו לא באמת יודעים. ועזרא הסופר כבר לא ידע. אבל עזרא הסופר היה מאוד חכם, והוא עשה פשטים, והוא היה מברר, והוא הסביר את זה לכולם. הוא ניסה לשחזר משהו בצורה שזה עובד.

השאלה הרצינית של השחזור

ויש שאלה מאוד רצינית עד כמה אנחנו יכולים לעשות שחזור, או מה זה דורש. אני חושב שאלו שאלות מאוד מאוד רציניות. חייבת להיות דרך.

תפקיד המשנה והגמרא בפרויקט השחזור

לפני המשנה: מתכונים בלי הגיון

הדרך של הזוהר היא דרך של היידיש. עד אז, זה היה יותר כמו בום-בום, כמו מתכונים, כן? הגמרא באה, והדבר הראשון שנותן לך הגיון בתוך המילים... לפעמים.

אז זה כמו מאוד גדול... זה קידוש של כתיבה, זה קידוש של הוראות.

תלמיד: כן, אבל הגמרא היא לא הוראות. הגמרא לא מנסה לגלות איך לעשות דברים.

מרצה: אוקיי, אני חושב שהגמרא מנסה להגיד לך... המשנה פשוט אומרת לך הוראות, תבין את זה בעוד אלף שנה כי זה פשוט אקראי.

תלמיד: האם אנחנו מבינים בכלל גמרא אגב?

מרצה: אוקיי, בטח. אני אומר לך מה. אני לא יודע, אני לא יודע. בשלב הזה אולי זה היה, אבל אני חושב שזה מה שהגמרא מנסה לעשות ונותנת לך כמו הגיון רחב ואז אתה כמו תקבל את ההקשר. אולי.

ההשקפה הספקנית: האם אנחנו בכלל מבינים גמרא?

במילים אחרות, אני לא יודע אם הגמרא מנסה לעשות את זה. אני גם לא חושב שאנחנו מבינים גמרא. איך אני יודע? כי תגיד לי גמרא אחת שיש בה שלושה פשטים שונים וראשונים להסביר מה הגמרא בכלל אומרת. אתה פשוט צריך להאמין להם. אוקיי, אתה יכול להאמין להם, אבל זה לא ברור שאחד מהם אי פעם צודק. לפעמים כנראה כולם טועים.

תלמיד: זה נכון, אבל אני אומר את החידוש של העשייה של הגמרא. מה הגמרא עשתה אחרת מהמשנה והציקים?

מרצה: אני לא יודע. המדרש אלוהים עושים משהו דומה. זה לא ברור. גם, תמיד היתה גמרא. זה לא שהאנשים... אני כן חושב... אני לא צריך להגיד את המילה גמרא.

הליבה הפסימית: שלוש מאות הלכות שנשכחו

יש - זה כמו מאוד מאוד ה, איך קוראים לזה, ה כמו שלילי מאוד, החלק הפסימי מאוד של ההבנה שלי. מה שאתה קורא גמרא זה מה שאנחנו קוראים: עתניאל בן קנז בפלפול שלוש מאות הלכות שנשתכחו בימי אבל של משה. עתניאל בן קנז בפלפול. גמרא מתייחסת לזה. זה אומר את זה, אבל זה נכון. ונשתכחו אומר ממש שאנחנו לא יודעים, כמו 300 דברים שאנחנו לא יודעים מה קורה.

ההכרח של פלפול יצירתי

ואם אתה מספיק חכם, יש איזושהי דרך לגלות את זה. אבל אתה צריך לנסות לעשות את זה. אם אתה מגביל את עצמך למה שכתוב, אז אתה לעולם לא יכול לעשות את זה. זו כל הנקודה של פלפול. אתה לא יכול להגיד, אם אין לי, אני רק יודע מה שכתוב, אז כל השאר זה נושא. אז אתה לא יודע.

אם יש לך מספיק יצירתיות או מספיק דמיון או מה שלא יהיה, אתה צריך לנסות להיות מחייב על האמת גם. אבל אם יש לך מספיק יכולת לעשות מחדש דברים... כן, אז אתה עשוי, אני שואל שיש תהליך לחדש מחדש, לחדש דברים, לשחזר מחדש, לחזור, מה שלא יהיה, ליצור מחדש, כמו שחזור היסטורי, כמו לעשות את זה בדרך, לגלות מה היה לאנשים בראש.

על מה הכהן הגדול באמת חשב?

כמו שאני באמת רוצה לדעת מה לכהן הגדול, לא בית שני, כי אני חושב שלא ידעת כבר, אבל מה היה לכהן הגדול בראש כשהוא עשה - על מה הוא חשב כשהוא שלח את זה? מה הוא עשה או על מה הוא חשב כשהוא לקח, הלך מסביב ל...

האפשרות המלאת תקווה: השחזור אפשרי

אני חושב שזה אפשרי. וזה כמו מלא תקווה, סוף מלא תקווה. אני חושב שזה אפשרי. אני חושב שהרבה מהעבודה הזו נעשתה, אבל אנחנו אנשים טיפשים קוראים את זה כמו עוד כמו עוד ספר מתכונים. כמו אם ה - ואם ה - כל האנשים האלה, כמו שאמרת, הם יכולים לכתוב כבר, כמו להגיד את כל הדברים האלה, וזה כמו עוד דבר אחד שאתה צריך לעקוב. אז אתה ברור לא מבין כלום.

כולם מגששים בחושך

זה כולם מנסים איכשהו למשש בחושך ולזכור שרוב הדברים האלה במקור עבדו רק בבית המקדש. רבינו תם בא ואמר, אה, וכן הלאה. ואנחנו עדיין לא יודעים למה או מה ואיך זה אמור לעבוד. איך זה בכלל יכול לעבוד?

האנלוגיה הלובביצ'רית: כל היהדות שלאחר החורבן היא שחזור זיכרון

ההשוואה הפרובוקטיבית

כמו, אגב, אתה אומר איך, אתה אומר שעדיין, על מה אתה מדבר? מה אתה אומר? הוא גם אמר, למה אתה עושה את זה? חשבתי קצת שכל מה שאנחנו עושים זה קצת כמו שלובביצ'רים עושים. כמו שהרבי מת, ועכשיו כשאתה עושה קירוב, אז מה אתה עושה? ויום כיפור יושב ולא אומר, תזכור, ואתה הולך למקום ההוא ואתה אומר, כאן הרבי נהג לעמוד עם המחזור שלו והקיטל שלו או מה שלא יהיה ולהגיד, אני לא יודע, מה שהוא נהג להגיד.

וזה בעצם במקום שהרבי באמת עושה את זה. ובעצם אנחנו עושים את אותו דבר עם איך, כמו, כן, נהגנו להביא קרבן ונעשה את הקיום או נשיר את זה, מה שלא יהיה.

מיושם על יום כיפור: מעמידים פנים שהעבודה קורה

והם אמרו, תביא את הקרבן, תביא אותו למזבח. ועכשיו אין לנו את זה. אז אנחנו הולכים לבית הכנסת ואנחנו מעמידים פנים, אתה יודע, ואנחנו מעמידים פנים שמשהו קרה. זה מה שהם עושים. כמו שאמרתי. כמו שתמיד תהיתי. רק הכהן הגדול, אפילו לא כמה אנשים. נכון.

אבל אם היה לנו את הכהן הגדול, לא היינו צריכים להגיד את זה גם. עכשיו אין לנו את זה. אגב, רק החזן צריך להגיד את זה. אבל בימינו החזן לא אומר את זה בקול רם ויפה מספיק כדי שכולם יוכלו להבין. זו אשמת החזן. זו לא הסיבה.

תלמיד: כן, זו הסיבה. כי יש הרבה חזנים שכן אומרים את זה בקול רם. אתה יודע?

מרצה: כן, אני לא הולך לשאול את זה. כשהחזן אומר את זה יפה, אנשים מתחילים להקשיב. אני יודע את זה. כולם, הפעמון למטה. זה נכון, נכון?

מי מעמיד פנים שהוא מי?

כתוב שהעם ייכנס. אנחנו מעמידים פנים שאנחנו העם, לא הכהן הגדול. הכהן הגדול לא השתחווה. תשכח את זה. החזן צריך לעמוד כי הוא הכהן הגדול. והאולם צריך לחפור. למה החזן חופר? כתוב...

תלמיד: מה הבעיה? לא. כן, אבל אמרנו את כל העבודה, אבל. אנחנו אומרים איך הוא נהג לעשות, זה מה שאנחנו אומרים, נכון?

מרצה: אגב, אבל זה במקום שיהיה את העבודה האמיתית. זו הרבה יותר עבודה. היה כהן גדול אחד, עכשיו כל בית כנסת צריך לעשות את זה. זה נכון. אבל כל בתי הכנסת האלה ביחד לא מסתכמים בכהן גדול אחד. זה הכל שבח המעשה.

זכר למקדש: "העמדת פנים" כקטגוריה טכנית

המשמעות המילולית של זכר

אבל זה בעצם מה שאנחנו עושים, ואנחנו עושים את זה הרבה מאוד זמן. כתוב, אנחנו לא הופ, אנחנו חושבים שזו בדיחה. רבינו תם היה תוקף שאתה צריך לקחת את הלולב זכר למקדש. זכר למקדש ממש אומר את זה. אין לנו בית המקדש. אנחנו לא באמת עושים את הלולב. אנחנו עושים דבר חדש שנקרא זכר למקדש.

במילים אחרות, מה אנחנו הולכים לעשות היום? כי אנחנו הולכים לשבת בבית ולקלוץ [לשבת וללמוד/להתאבל] ולהיות מדוכאים. אז נעשה בדיוק מה שראיתי ליובאוויטשערס עושים דברים כאלה. אני חושב בדיוק מה שהם עושים. אנחנו הולכים לתת קודש להקדוש ברוך הוא עם האדמו"ר הזקן שם ולהעמיד פנים שזה שם. זה ממש ככה.

הרחבת העיקרון: לולב, הלל, הקפות

אנחנו הולכים לקץ לכם. אבל יידישקייט זה בעצם מאז תקופת חורבן בית המקדש. אנחנו הולכים לומר הלל. הלל לא הגיוני. אנחנו נאמר - אנחנו לא אומרים את זה - אנחנו בעצם אומרים שאנחנו זוכרים שהזיידעס שלנו היו עושים את זה. ואנחנו מדמיינים איך הם היו עושים את זה. והם היו לוקחים לולב - אוקיי, אנחנו נעמיד פנים שאנחנו לוקחים לולב. אנחנו ניקח אותו. הכל העמדת פנים.

לפחות שבעת הימים, אולי היום הראשון הוא מצווה, אבל השאר זה העמדת פנים, נכון? זיידעס זה אומר העמדת פנים, נכון? להעמיד פנים שעושים. כי אנחנו אומרים, ואנחנו היינו אומרים, היינו הולכים מסביב, היה בחזרה, אוקיי, נלך מסביב לבימה.

מהות שחזור הטקס: זכר למקדש לעומת זכר ליציאת מצרים

ההבחנה המרכזית בין שני סוגי הזכרון

תלמיד: מה אתה אומר? זה לא בעיה. הלולב האמיתי, ההלל האמיתי, זה לא בית המקדש. ואנחנו אפילו לא יודעים איך לעשות את זה. אנחנו אפילו לא יודעים איך הם עשו את זה שם. אנחנו לא מבינים את המילים שאפשר לגגל דבר כזה. אנחנו לא משחזרים את זה כמו ביציאת מצרים. זה מצרים שאנחנו אומרים, ואז השם יצא ממצרים.

כמובן, הזמן עובר וזה נעשה ישן, אז יש לנו את זה כל שנה, אבל אנחנו מדברים על זה במצרים. לא באופן אישי, זו מעולם לא הייתה הנקודה. הנקודה של מצרים הייתה שזה צריך להיות היקר ביותר. זה לא משהו שאין לנו. אנחנו לא בוכים. זה היה הסוף של מצרים. להמשיך הלאה.

מרצה: לא, אני מבין מה אני אומר. בבקשה. לא, זה לא רק לומר את זה. אתה צריך להעריך את זה. כאילו, אתה יודע, מישהו התחתן. אז כל שנה ביום השנה שלהם, הם זוכרים. זוכרים, אין בזה שום דבר עצוב. זה לא כאילו היינו צריכים להיות...

תלמיד: לא, אבל אז, אתה רואה, זו הנקודה שלי. כשאתה מתחתן, אתה באמת יכול לקיים את זה כמו קרבן. אתה באמת יכול לזכור את זה.

מרצה: בדיוק. כי זה באמת קורה לאנשים כאן.

תלמיד: לא, לא, אני לא מבין. למה לא? זה קורה לעם שלנו. זו אותה דרך הבנה.

מרצה: לא, לא, לא, זה באמת קורה לעם שלנו. זה נכון. בית המקדש הוא מזויף בימינו. הזכר למקדש הוא מזויף. זכר יציאת מצרים הוא דבר אמיתי.

תלמיד: אני לא מבין מה אתה אומר. זכר יציאת מצרים הוא מזויף.

מרצה: המקדש לא נעשה שכאשר אחרי שיש מקדש אתה צריך לזכור אותו. יציאת מצרים נעשתה שזה צריך לקרות פעם אחת ולנצח. לשם כך זה. זה לא בשביל העבד. זה לא מזויף לשחזר את זה. אין שום דבר רע בזה. זה תמיד היה ככה. זו בדיוק הסיבה שאנחנו עושים את זה. כדי שנזכור אפילו בשבוע הבא ובדור הבא וכן הלאה שיצאנו ממצרים.

המקדש לא אומר שלא היה מקדש. אולי אם ראית אחד הם יכולים לעשות תורה כזו, אבל זה לא הפסח הרגיל.

האנלוגיה הליובאוויטשית: שחזור אחרי פטירת הרבי

זה בעצם אומר, הרבי מת, אבל אנחנו יכולים לעשות קידוש והרבי ייתן לו ברכה. בואו נעמיד פנים שהוא נותן ברכה. אף שליח לא יאמר, בואו ניתן לו ברכה. אף שליח. זה כנראה אותו דבר.

תלמיד: זה לא מזויף. אני לא חושב שהסדר הוא מזויף.

מרצה: זה נכון שזה במובן מסוים מזויף, כי אנחנו בחזרה בגלות. זה נכון. לכן אנחנו אומרים, אין לנו פסח. יש לנו רק חצי פסח גם. אבל הרעיון הבסיסי היה, גם אם הם היו עושים קרבן זכר אמיתי והם היו אמיתיים עם עיני על מקומא זכר והכל, אין בעיה.

זה משיחיסטן, דברים אחרים, מה שלא יהיה, נכון, זה לא חיי המקדש?

תלמיד: כן, זה משיחיסטן, זה מזויף, כי לולב, זה לא כאילו, אתה לא יכול לעשות חיי המקדש בלי המקדש, זה כמו שאתה לא יכול לקבל את הברכה של הרבי כשהרבי מת.

מרצה: כן, הוא על רבי חיים. אבל האיש אומר, מאותה סיבה שהוא היה צריך אותו, הוא עדיין צריך אותו, נכון? זה לא עובד לומר את זה.

תלמיד: אז אתה רק שואל איך להיות כנה?

מרצה: אני לא שואל. אני אומר לך מה הוא עשה. הוא עשה את הכי טוב שהוא יכול. אני לא שואל. אני חושב שאנחנו שוכחים מה כתוב כאן. אני לא שואל איך לומר את זה. אני לא יודע איך לומר את זה.

תלמיד: איך אתה אומר את זה? זה כמו...

מרצה: זה כמו מה? בלי בושה. זה מה שאתה צריך לעשות אם יש לך רבי. כי מה עוד אתה הולך לעשות?

תלמיד: זה לא זה. זה נראה מפגר.

מרצה: זה... זה נראה מפגר. אז איך היית עושה את זה?

תלמיד: מה אתה מתכוון למה? כי יש לך תוכנית טובה יותר?

מרצה: כן, תיקונים.

תלמיד: מה אתה מתכוון תיקונים? כי אתה הולך להיות בבית של ליובאוויטשערס?

מרצה: כי אתה הולך להיות בבית של ליובאוויטשערס? אני הולך להיות בבית של ליובאוויטשערס. אני הולך להיות בבית של ליובאוויטשערס. שלום, למה?

תלמיד: זה לא מה שאתה אומר. זה לא מה שאני שואל. אני שואל אותך שאלות מאוד פשוטות. איך אתה יכול להיות בבית של ליובאוויטשערס בלי רבי?

מרצה: לא, עשינו כמה שיכולנו, עשינו כמה שיכולנו, אגב זה מאוד עצוב גם, אנחנו עושים כל מיני, אנחנו עושים, אנחנו קוראים על הקרבנות, אנחנו עושים כל מיני דברים, זה בעצם מה שאנחנו עושים, אבל אנחנו לא, האם אנחנו באמת עושים את זה?

תלמיד: אוקיי זו נקודה אחרת.

הספקטרום של השחזור: מהנוהג הרגיל למשיחיסטים

מרצה: יש דף אחר על אם הלולב עולה גרעין, אבל אני לא מבין את הקושיא שלך. אני לא מבין את הקושיא שלך. אני לא מבין שכל מה שאנחנו עושים זה בעצם במקדש. מה שלא יהיה, יש בעיות, אתה יודע, הסיפורים האלה אתה כבר יודע למה.

יש כמה דברים שפשוט כמו שאתה לא יכול, אולי מישהו שיגיד לך שזה הגיוני לדבר על כל יום טוב מה הרבי היה עושה ביום טוב הזה ולפעמים זה הגיוני אפילו לקחת את הרבי, לשבת שם, ו... אבל זה לא הגיוני לעשות את הכוס של ברכה כי זה יותר מדי.

אנחנו מרגישים שזה מטורף ואנחנו מרגישים שזה לא מטורף, אבל הכל עצוב כמו זה, זה מה שאני מנסה לומר.

תלמיד: הם לא עושים דברים מטורפים כאלה?

מרצה: לא, המשיחיסטים, האנשים הרגילים לא עושים את זה, אבל הרבה מהאנשים הרגילים, לפחות כמו הבחורים, מה זה, שוב, האלטע אידן, הגרעדענק, הכל אותו דבר, נכון? אין משיח.

תלמיד: מה כתוב בישיבה?

מרצה: תסתכל בביבל, אני רואה את זה ביוטיוב. כל ביבל קטן שכתוב, לפני יום טוב אומרים, תביא כמה אלטע אידן, לספר להם אילו דברים קרו, ואיך דברים קרו, ואיך דברים קרו.

תלמיד: בסדר, אבל המשיחיסטים, זה מה שחשבתי שאתה מתכוון כל הזמן.

מרצה: לא, לא, לא, אין כזה גדול, זה הכל, זה ספקטרום, מתחיל עם הלולב, אז זוגן ההושענות, וזוגן, אנחנו מעמידים פנים שאנחנו אומרים הושענות, אבל אנחנו לא באמת אומרים הושענות, כי הושענות זה, אבל ככה זה צריך להיות, אחרת זה זמן שקר, נכון, לא, זה ברור, ואנחנו מבינים שאנחנו אומרים את ההושענות.

אני חושב שזה ברור שזה הפשט של הלל שאנחנו אומרים. ואז הלולב, שוב, זה היה החום. אבל עדיין, אנחנו לוקחים את הלולב ו, אוקיי, יש דבר אחר שחסר כאן, וזו הסיבה שאני חושב שהלולב הוא רק בשביל הלל, אבל זה דף אחר.

אבל הנקודה היא שככה אנחנו לוקחים את זה ואנחנו אומרים כאילו, זה היה החום. אנחנו אפילו לא יודעים, אנחנו אפילו לא יודעים אם זה באמת זכר למקדש בשני או לא. אנחנו לא יודעים. אבל זו הנקודה.

תלמיד: אז אני שואל, אבל יש הרבה אנשים שחושבים שהם יכולים לעשות את זה כי הם לא טובים כמו הליובאוויטשערס האחרים והמשיחיסטים. אבל יש הרבה אנשים שחושבים שהם יכולים לעשות את זה. מה הבעיה?

מרצה: אני חושב שזו אחת הסיבות למה הם עושים את זה. הם אומרים את זה בצורה מסוימת. ולכן אתה לא צריך להיות עצוב על כל התורות הקודמות שלי שאמרתי לך שאף אחד לא יודע את זה. כי זו ההערה שאנחנו לא יודעים.

גישת הבעל שם טוב: "לומר את זה בצורה מסוימת"

אני חושב שהבעל שם טוב היה מאוד טיפש. כל הבעל שם טוב היה לומר את זה בצורה מסוימת. זה לא היה הרבה דברים. זה שחזור. זה מזויף. זה העמדת פנים. וזה הולך לעבוד בתוך זה.

באותה דרך שאנחנו לוקחים לולב מ, אנחנו מקווים שאולי כשאנחנו לוקחים את הלולב נגלה מה זה לולב. אולי, אולי איכשהו נשמור על הלהבה בוערת עד מי יודע עד משהו.

אז המאסטר מחכה, אנחנו קוראים את התורה, זה ברטון בחברת התעופה שבה הוא בא. האם אני הייתי הזריקה, האם אני הייתי זריקה זה ואני חושב שהם לא רק תחת על התרשים אבא שלי הצד שלי נמס החליט שאני מבאס את זה אבל...

הטענה הרדיקלית: האדם האחרון שידע את הפשט

אבל האדם האחרון שאני יודע שהיה פשט מת לפני שעזרא נולד. ומשהו כזה. ומאז, כולנו...

זה מה שאני חושב. זו התשובה שלי להיום. אולי מחר תהיה לי תשובה טובה יותר.

תלמיד: אבל מה היה הפשט אז?

מרצה: אני לא יודע! מה אתה מתכוון? אם הייתי יודע מה הפשט היה, הייתי שם.

תלמיד: אני מתכוון, מה היה הפשט אז?

מרצה: לא, כי אמרת הרבה כותרות על דברים ש, נכון, כמו כותרות היסטוריות, נכון? הכותרות ההיסטוריות האלה הן גם כמו שחזורים רעים, תמיד. זו המציאות. אני מדמיין מה זה היה צריך להיות.

תלמיד: אני שואל את עצמי, אני שואל את עצמי, אני שואל את עצמי.

מטפורת הזרע: יצירת מקום למה שחסר

מרצה: אני שואל את עצמי, אני שואל את עצמי. זה כמו זרע ענק, שבו רק אמרתי, אין זרע, ואתה מוציא את הזרע הענק הזה, ואתה אומר, אני עושה מקום לזרע. אני עושה מקום לזרע, כי כשאתה אומר, מה אתה מתכוון, הזרע הוא זרע ענק? הזרע הוא זרע ענק. זה כמו חץ, אתה לא יכול לראות אותו.

גבולות הידע והכוונות של האריז"ל: שחזור, אובדן ושמחה

I. בעיית השחזור ההיסטורי

תלמיד: לא, כי אמרת הרבה תורות על דברים ש, נכון, כמו תורות היסטוריות, נכון? התורות ההיסטוריות האלה הן גם כמו שחזורים רעים, תמיד. זו המציאות. הן כמו, אני מדמיין מה זה היה צריך להיות. אני שואל, אני לא יכול, אני לא מדבר על תורות בכלל. מה הקבוצה שאתם הולכים להתחיל? אין סוף?

מרצה: זה סוף ענק, אבל רק אמרתי, אני עושה מקום לסוף. כי כשאתה אומר, מה אתה מתכוון, אוקיי אבל הוא היה כמובן הוא גדול - אם אתה על גדול של או עם כל ההרגשה, תן את כל הג'סטיקולציה כמו סלנטר מאסטרס על - אבל אז אני לא נגדו אבל אני אומר שאנחנו צריכים להבין שהיה כמו שאמרתי את זה, זה כמו שאני עושה את זה וחושב שכולם מה שלא יהיה זה יכולתי להיכנס לפרטים של אמת ולנסות לראות בכתיבה שלי אבל הנקודה היא **שאנחנו לא באמת יודעים** את זה.

אני איתך במכינה שחזור במובן מסוים - זה לא מה שאתה אומר עלי. אתה חושב שזה הבית שלי אני צריך לומר והסגנון שאני רוצה להשתמש הרבה יותר ממה שאני מניח בחזרה זה ש - אנחנו לא יודעים.

תלמיד: איך אתה יודע את זה?

מרצה: יכולתי לנהל את הוויכוחים האלה, אבל בעצם **אנחנו לא יודעים**, וזה היידיש שאני אומר.

II. הכוונה של לולב: זכר בית המקדש

מרצה: אני אומר לך את הכיוונה. הכיוונה של לולב, לפחות, אני בעצם ספציפי לגבי זה. אני חושב ש**ביום ראשון זה גם בזכר בית המקדש**. כלומר, זה ברור שזה נכון. אנחנו יודעים את זה כי אנחנו לא עושים את זה בשבת, למרות שהיינו צריכים אם זה היה הלילה, אבל מה שלא יהיה.

אבל, אז היום הראשון של שבת, כל היום של שבת היה בעצם שבת, אז הייתי בר מזל מהיום הראשון ליום השני. השנה, היום הראשון של שבת, אז אנחנו חוזרים לבעצם שבת בלבד. ובעצם שבת אומר, אין לי שום מושג מה שמעתי, מיום אחד למשנהו, מיום אחד למשנהו, שהרבנן, כשהם בורחים, הם יכולים לגנוב את השבת. אז לא גנבתי את השבת.

III. משל הבעל שם טוב: אובדן מתקדם של הנוהג

מרצה: אז אם אתה עושה מנשמוזיק, אתה עושה פערכענס דעם מעשה, פון דער איזינע, אני חושב שזה הסיפור, הסיפור שהאיזינע מישהו אמר שהזיידע, הם הולכים למקום בוואלד ועושים אש ואומרים תפילה, והם באים לשלהם, ולא שהם הולכים לוואלד ועושים את האש והתפילה, לא שהם לא יודעים איך לעשות את האש והתפילה, לא שהם אומרים את התפילה ומספרים את המעשה, ובמערב הם מספרים את המעשה, שכחתי לומר את החלק הזה, במערב הם מספרים את המעשה, אדמה מספרים את המעשה.

זה מה שאנחנו עושים, אנחנו אומרים הלל. הלל זה, זה נכון, אנחנו אומרים את המילים האלה, המילים האלה הן מהתורה, אז זה פשוט קשה לספר אותן, אבל מה זה אומר, איך אתה עושה את זה, איך אתה עושה את ההלל, נכון, **אנחנו לא יודעים, אף אחד לא יודע, אנחנו ממש לא יודעים**.

IV. הלל כמקרה בוחן: קריאת הוראות כליטורגיה

מרצה: אנחנו קוראים את ההלל כאילו אני כל השורה השורה הסידור שבת אומרים ממש ככה שבת אומרים ושבת ושבת אני כנושה אתה ואני כמו המעלית כשורה ולספר להם למה אנחנו עושים את זה היה בחזרה אני לא יודע **אנחנו לא יודעים איך לעשות את זה באמת אז אנחנו עושים מה שניסינו**.

אני יכול להראות לך מאמרי שטיקליך עכשיו שאתה רואה שזה הוראות ואנחנו פשוט קוראים את כל הדבר. למעשה, אני יודע את זה כי הרמן עדיין אומר לנו שיש משהו שקורה כאן. זה לא כאילו...

והזמן שבו הם שרים, כשהרבי בא, ואנחנו שרים "ברוך הבא בשם ה'", זה הגיוני. כשאנחנו שרים בהלל, זה לא הגיוני. מה? מתי? איפה? מה אתה אומר? מה? מתי? איפה? מה אתה אומר? מה אתה אומר? **הוא נותן הוראות מה לעשות. אז אתה הולך ואתה עושה את זה.**

א. הלל היה קריאה ותגובה

מרצה: משהו כזה - זו קריאה ותגובה. "הללויה" אומר שמישהו אומר לעולם "הללויה", כן נכון, האם כולם דאגו שזה פליק לשבת שם יש שורה לזה איך אנחנו עושים את זה על איך אתה חושב שנוכל ללכת עם המגע מה הכימי אני לא אומר אני לא יודע הוא בהולך אני לא יודע תסתכל כן אתה עשוי להיות רגיל לתת לו היה מצורף אני חדש ראיתי אותו צוואות ואן V מה קורה כאן ברור שזה הולך כל אני לא יודע על מה אני מדבר.

אני מדבר על ישראל. כולם עמדו שם. האנשים אמרו, אני ישראל. כולם אמרו את אותו דבר. אמרתי, אני מבית לחם. כולם מבית לחם אמרו את אותו דבר. כל פעם. אני לא יודע.

תלמיד: ו"יראי ה'"?

מרצה: זה מישהו. קבוצה מסוימת. הם היו יראי ה'. אתה רוצה לגלות מי הייתה הקבוצה הזאת?

תלמיד: לויים?

מרצה: לא. לויים. זה לא כתוב. באחר כתוב לויים. זו שאלה טובה מי הם יראי ה'. אבל הייתה איזושהי קבוצה שנקראה יראי ה'. החסידות שנקראה יראי ה'. מי שזה לא היה.

אז אני יודע שזה מה שזה סיפורים אחרים לא משנה אבל **זה ברור שזה מה שקורה** נכון כשאתה אומר את זה לא עושה פטר עושה את זה שוב האדון כפי שאני מחזיק ומאיר ושמאל היא הייתה עושה מספיק אספוסה כל עוד נתון ביירייה זה החדש.

ה. כוונות האריז"ל: לבית המקדש, לא לזכר בית המקדש

מרצה: אני חושב ש**כל כוונות האר"י הן באמת הכוונות של זכר בית המקדש [בזמן המקדש]**. מה דעתי? כי אם זה היה באמת שונה משלושת סדר הכוונות, שזה לא זכר בית המקדש, זה כן. או שיכולות להיות לך אותן כוונות נוספות, הראשונה והשנייה, שזה לא אתה. בראש השנה זה הפסיכילי, אבל אין באמת.

אז הפשט הוא, ש**כוונת האריז"ל היא לא למצווה שעשו בבית המקדש אלא כוונת האריז"ל היא מהמקדש לבית המקדש**. אבל כוונת האריז"ל היא לא מהמקדש לבית המקדש. אבל כוונת האריז"ל היא מהמקדש לבית המקדש. זה חייב להיות כי זה האדלוכר [המקום], נכון? זה בית המקדש.

ו. סיום: דיכאון ושמחה

מרצה: שיעור מאוד מדכא, לכו לשם אם זה המקרה שלכם. זה סיפור. זה צריך להיות קצת פחות בשמחה. זה בשמחה. **המציאות היא שאני בשמחה. אני באמצע חלום.** אני לא יכול לישון בחלום. אני עדיין קצת מנומנם. כן. שיין. אני חייב לישון.